Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/5511

2025 10 13

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Socialinio klimato fondo įgyvendinimo gairės

(C/2025/5511)

TURINYS

I. Įvadas ... 3

II. Institucijų steigimas ir paskyrimas ... 3

a. Institucijos, dalyvaujančios vykdant SKP ... 4

1. Institucijos, kurioms pavesta įgyvendinti SKP ... 4

2. Institucija (-os), atsakinga (-os) už valdymo deklaracijos, pridedamos prie mokėjimo prašymų, pasirašymą ... 5

3. Įstaiga (-os), atsakinga (-os) už sistemų ir operacijų auditavimą ... 5

b. Papildomos įstaigos ... 6

4. Įstaiga, atsakinga už SKP rengimo ir stebėsenos koordinavimą ... 6

c. Valstybių narių vykdomas paskyrimas ... 6

d. Audito veiksmai, atliekami nacionaliniu lygmeniu, jei institucijoms netaikoma SKF reglamento 11 straipsnio 3 dalis arba EGADP ... 7

e. Komisijos sutikimas dėl institucijų paskyrimo ... 8

III. Pasirengimas įgyvendinti SKP ... 8

a. Nacionalinio koordinavimo komiteto įsteigimas ... 8

b. Regionų / vietos institucijų, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės dalyvavimas ... 9

IV. Įgyvendinimo stebėsena ... 9

a. Bendrieji rodikliai ... 10

b. Bendrieji rodikliai, naudojami kaip tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ... 11

c. Kas dvejus metus teikiamos įgyvendinimo pažangos ataskaitos ... 11

V. Įsipareigojimai dėl finansinio asignavimo ... 12

a. Komisijos įgyvendinimo sprendimas, sujungtas su daugiamečiu finansavimo sprendimu ... 13

b. Teisinis įsipareigojimas ... 13

c. Individualūs biudžetiniai įsipareigojimai ... 13

d. Įsipareigojimo panaikinimai ir likę asignavimai ... 14

VI. Mokėjimo prašymai ... 14

a. Mokėjimo prašymų pateikimas ... 14

b. Valdymo deklaracija ... 15

c. Auditų santrauka ... 15

VII. Komisijos atliekamas mokėjimo prašymų vertinimas ir apdorojimas ... 16

a. Išmokų verčių ex ante nustatymas ... 16

b. Teigiamas įvertinimas ir mokėjimas ... 16

c. Patenkinamas tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės pasiekimas ... 16

d. Neigiamas tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių įvertinimas, mokėjimų sustabdymas 17

e. Nuokrypis nuo pradinių numatomų išlaidų 17

f. Proporcingieji mokėjimai esant ribotiems ištekliams 17

g. Labai prasti rodikliai ir sutarties nutraukimas 18

VIII. ES finansinių interesų apsauga 18

a. Valdymo ir kontrolės sistemos 18

b. Sukčiavimo prevencija 19

c. Interesų konfliktas 19

Pareigų nevykdymo pasekmės 20

d. Dvigubo finansavimo prevencija ir papildomumas su kitomis finansavimo priemonėmis 20

Rengimo etapas 21

Įgyvendinimo etapas 21

Komisijos vaidmuo 21

e. ES valstybės pagalbos taisyklių laikymasis 21

f. Viešųjų pirkimų taisyklių laikymasis 23

IX. Skaitmeninė sistema, duomenų apie galutinius finansinio asignavimo gavėjus rinkimas ir saugojimas 24

a. Viena skaitmeninė atitinkamos informacijos apie priemonių ir investicijų įgyvendinimą registravimo sistema 24

b. Valstybių narių ir Komisijos elektroninio keitimosi duomenimis sistemos naudojimas 25

c. Duomenų apie galutinius paramos gavėjus rinkimas, registravimas ir saugojimas 26

X. Patikinimas, auditas ir kontrolė 26

a. Valdymo ir kontrolės sistemų vertinimas 27

XI. Finansinės paramos mažinimas ir lėšų susigrąžinimas 28

XII. Socialinio klimato fondo vertinimas ir socialinių klimato planų tinkamumo vertinimas 29

a. Socialinio klimato fondo vertinimas 29

b. Socialinių klimato planų tinkamumo vertinimas 30

c. Investicijų tvarumas 30

XIII. Informavimas, komunikacija ir matomumas 30

a. Matomumas ir informacija galutiniams paramos gavėjams 30

b. Duomenų apie galutinius paramos gavėjus ir pagal Socialinį klimato fondą įgyvendintas priemones ir investicijas viešinimas 32

c. Socialinio klimato plano komunikacijos strategija 32

d. Horizontalioji komunikacijos veikla Europos lygmeniu 33

I. **Įvadas**

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/955 ([1]) (SKF reglamentu) įsteigto Socialinio klimato fondo (toliau – SKF) tikslas yra prisidėti prie socialiai sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

SKF specialiai skirtas mažinti pastatų ir kelių transporto sektoriuose išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų įtraukimo į Direktyvos 2003/87/EB ([2]) (ATLPS direktyvos) taikymo sritį socialinį poveikį. ATLPS direktyvos IV skyriaus a punktu sukurta nauja apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (toliau – ATLPS 2) taikoma pastatų, kelių transporto ir smulkiosios pramonės sektoriams, kuriems nebuvo taikyta esama ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. SKF lėšomis teikiama finansinė parama valstybėms narėms, siekiant padėti pažeidžiamiems namų ūkiams, pažeidžiamiems transporto naudotojams ir pažeidžiamoms labai mažoms įmonėms, kuriems didesnės energijos ir transporto išlaidos įgyvendinant ATLPS 2 daro ypač didelį poveikį.

Šio gairių pranešimo tikslas – padėti valstybėms narėms įgyvendinti jų socialinius klimato planus (toliau – SKP) pagal SKF reglamentą. Juo papildomas pranešimas dėl socialinių klimato planų gairių ([3]) ir Komisijos pranešimas dėl reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo techninių gairių ([4]) ir jo priedai ([5]).

Šiuo gairių pranešimu neužkertamas kelias būsimoms teisės nuostatoms rengiant daugiametę finansinę programą (toliau – DFP) po 2027 m. Šios gairės prireikus bus persvarstytos, siekiant jas suderinti su bet kokiomis būsimomis teisės nuostatomis, taikytinomis pagal DFP po 2027 m., įskaitant galimus vykdymo metodo pakeitimus, ir užtikrinti, kad priemonės ir investicijos toliau būtų veiksmingai įgyvendinamos.

Pagal SKF reglamento 4 straipsnio 1 dalį ir 17 konstatuojamąją dalį, kiekviena valstybė narė turėtų pateikti Komisijai savo SKP iki 2025 m. birželio 30 d.

Laikotarpiui nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2032 m. gruodžio 31 d. iš SKF bus skirta 65 mlrd. EUR. Įskaitant valstybių narių skiriamą privalomą įnašą, kuris sudaro ne mažiau kaip 25 proc. visų numatomų jų SKP išlaidų, SKF suma sieks ne mažiau kaip 86,7 mlrd. EUR. Numatoma, kad SKF veikla bus pradėta vykdyti 2026 m. sausio 1 d., likus bent vieniems metams iki ATLPS 2 visapusiško veikimo pradžios ir likus dvejiems metams iki naujos DFP pradžios 2028 m. Tokia ankstyva pradžia prisidės prie sklandžios ATLPS 2 taikymo pradžios.

Direktyvos (ES) 2023/959, kuria nustatoma ATLPS 2, perkėlimo į nacionalinę teisę terminas buvo 2024 m. birželio 30 d ([6]). Pagal SKF reglamento 16 straipsnio 3 dalies a punkto i papunktį, Komisija įvertins SKP aktualumą, atsižvelgdama į tai, ar juo tinkamai reaguojama į socialinį poveikį ir iššūkius, kuriuos dėl ATLPS 2 patiria pažeidžiami namų ūkiai, labai mažos įmonės ir transporto naudotojai. Todėl, neperkėlus ATLPS 2 į nacionalinę teisę, neįmanoma įvykdyti SKP aktualumo reikalavimo ir pasiekti SKF bendrąjį tikslą.

Jei valstybė narė oficialiai pateiks savo SKP, bet neperkels Direktyvos (ES) 2023/959, kuria nustatoma ATLPS 2, į nacionalinę teisę, Komisija negalės įvertinti pateikto SKP. Tokiu atveju, ypač jei valstybė narė nenustatė teisinės prievolės jos teritorijoje veikiantiems reguliuojamiesiems subjektams atsisakyti tokio skaičiaus ATLPS 2 leidimų, kuris atitinka jų patikrintą išmetamą teršalų kiekį, SKP bus laikomas neaktualiu, kadangi juo negalima įrodyti jokio socialinio poveikio, kaip reikalaujama pagal SKF reglamento 16 straipsnio 3 dalies a punkto i papunktį. Šiuo atveju Komisija priims įgyvendinimo sprendimą, kuriame bus pateiktas neigiamas SKP vertinimas pagal SKF reglamento 17 straipsnio 4 dalį.

II. **Institucijų steigimas ir paskyrimas**

Pagal SKF reglamento 11 straipsnio 3 dalį ir 21 skyriaus 1 dalį ir III priedą, kiekviena valstybė narė privalo nustatyti **efektyvią ir veiksmingą vidaus kontrolės sistemą**. Ji apima institucijų ir įstaigų, atsakingų už skirtingus SKP įgyvendinimo aspektus ir už su SKP susijusių sistemų ir operacijų auditą, paskyrimą.

([1]) 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/955, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060 (OL L 130, 2023 5 16, p. 1).

([2]) 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB, (Tekstas svarbus EEE) (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

([3]) C(2025) 881 *final*.

([4]) C(2025) 880 *final*.

([5]) C(2025) 880 *final*, 1–2 Priedai.

([6]) Direktyvos (ES) 2023/959 3 straipsnio antra pastraipa.

Siekdamos pasinaudoti esama patirtimi ir sumažinti administracinę naštą, **valstybės narės gali**, atsižvelgdamos į savo teisines ir reglamentavimo sistemas ir gavusios Komisijos patvirtinimą, **paskirti vieną instituciją**, kuri atliktų a ir b dalyse išvardytas funkcijas: koordinuotų SKP rengimą ir stebėseną, įgyvendintų SKP, pasirašytų valdymo deklaraciją ir parengtų mokėjimo prašymus Komisijai. Pavyzdžiui, valstybės narės gali pavesti SKP įgyvendinimo užduotis sanglaudos politikos programų arba Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) valdymo institucijoms. Be to, valstybės narės privalo paskirti įstaigą ar įstaigas, kuri (-ios) atliks sistemų ir operacijų auditą taip, kad būtų užtikrintas jų funkcinis savarankiškumas.

a. ***Institucijos, dalyvaujančios vykdant SKP***

Toliau nurodytos institucijų, dalyvaujančių vykdant SKP, funkcijos yra konkrečiai apibrėžtos SKF reglamente ir jo III priede. Turi būti atliekamos toliau išvardytos funkcijos.

1. *Institucijos, kurioms pavesta įgyvendinti SKP*

— **Priemonių ir (arba) investicijų**, išvardytų SKP, **valdymas**, kad būtų pasiekti jų tikslai ir paskirstytos susijusios pareigos ir funkcijos.

— Patikimų sistemų užtikrinimas, kad būtų galima apsaugoti **ES finansinius interesus** ir visų pirma užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams, juos nustatyti, apie juos pranešti ir juos ištaisyti, taip pat užtikrinti atitiktį taikytinoms taisyklėms, ypač valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklėms. Tai apima greitą bet kokių pažeidimų nustatymą ir pašalinimą.

— Veiksmingų ir proporcingų **priemonių** ir procedūrų **prieš sukčiavimą**, pritaikytų prie kovos su sukčiavimu strategijoje numatytos rizikos, nustatymas.

— **Valdymo patikrinimai**, siekiant įvertinti, ar pasiektos SKF tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ir nėra rimtų pažeidimų, visų pirma sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų arba dvigubo finansavimo atvejų, atliekant dokumentų peržiūrą ir patikrinimą vietoje.

— Patvirtinimas, kad **tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės faktiškai pasiektos**, ir įrodymų pateikimas Komisijai, taip pat bendravimas su Komisija dėl įgyvendinimo pažangos.

— Užtikrinimas, kad galutiniai finansinių asignavimų gavėjai gavo mokėtinas sumas, jei tam yra lėšų.

— **Duomenų** ir visos kitos svarbios informacijos rinkimas ir saugus kaupimas **pagal SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalies d punktą**, įskaitant **audito ir kontrolės rezultatus ir jų poauditines priemones**, kad būtų užtikrinta patikima audito seka.

— **Duomenų apie priemones ir investicijas**, taip pat apie jų tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes rinkimas ir saugus kaupimas **pagal** SKF reglamento **21 straipsnio 2 dalies d punkto iv papunktį**.

— **Duomenų apie SKP įgyvendinimo pažangą** ir apie bendruosius rodiklius rinkimas pagal SKF reglamento 24 straipsnio 1 dalį, siekiant užtikrinti veiksmingą stebėseną.

— **Informavimo, komunikacijos ir matomumo veiksmų** įgyvendinimas pagal SKF reglamento 23 straipsnį, įskaitant duomenų apie galutinius paramos gavėjus skelbimą vienoje interneto svetainėje, jei ši užduotis nėra pavesta nacionalinei koordinavimo institucijai.

Už SKP įgyvendinimą atsakingos institucijos gali būti nacionalinės, regionų ar vietos institucijos, priklausomai nuo esamų nacionalinių teisinių ir reglamentavimo sistemų ir nuo į SKP įtrauktų priemonių ir investicijų pobūdžio. Pačios valstybės narės sprendžia, kaip institucijoms paskirstyti pareigas, atsižvelgdamos į poreikį užtikrinti veiksmingą SKP įgyvendinimą, kad pažeidžiami namų ūkiai, labai mažos įmonės ir transporto naudotojai galėtų pasinaudoti tomis priemonėmis ir investicijomis.

Jei SKP įgyvendinimo užduotis pavesta regionų institucijoms, jų pareigų pobūdis atitiks nacionalinių institucijų pareigų pobūdį.

2. *Institucija (-os), atsakinga (-os) už valdymo deklaracijos, pridedamos prie mokėjimo prašymų, pasirašymą*

Institucija (-os), atsakinga (-os) už valdymo deklaracijos, pridedamos prie mokėjimo prašymų, pasirašymą, vykdys toliau išvardytas funkcijas.

— **Užtikrinimas**, kad būtų įgyvendintos veiksmingos ir proporcingos priemonės, siekiant apsaugoti ES finansinius interesus, atsižvelgiant į nustatytą riziką.

— Įgyvendinimo institucijų darbo **konsolidavimas** ir priežiūra, siekiant užtikrinti SKP nuoseklumą ir kokybę.

— **Patikinimo**, kad SKP įgyvendinimas atitinka taikytinus standartus, taisykles ir reglamentus, **pateikimas** Komisijai.

— **Patvirtinimas, kad į mokėjimo prašymus įtrauktos tik pasiektos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės**, užtikrinant duomenų tikslumą, patikimumą ir autentiškumą. Tai apima visų patikrinimo elementų elektroninių įrašų saugojimą pagal taisykles ir procedūras.

— **Patikrinimas**, kad galutinėse audito ir kontrolės ataskaitose nustatyti pažeidimai, susiję su mokėjimo prašymais, buvo tinkamai apsvarstyti ir ištaisyti susijusių galutinių paramos gavėjų lygmeniu.

2023 m. balandžio 18 d. Komisija paskelbė pareiškimą ([7]) dėl teisėkūros institucijų pasiekto susitarimo pagal SKF reglamento III priedą. Jame pabrėžiama, kad paskyrus daugiau nei vieną instituciją, kuriai būtų pavesta pasirašyti valdymo deklaracijas, pridedamas prie mokėjimo prašymų, gali lemti neefektyvumą ir atsakomybės sumažėjimą ir galėtų sukelti painiavą dėl institucijų vaidmenų.

3. *Įstaiga (-os), atsakinga (-os) už sistemų ir operacijų auditavimą*

Įstaiga (-os), kuri (-ios) audituoja sistemas ir operacijas, bus atsakinga (-os) už toliau nurodytas užduotis.

— **Sistemų auditų**, kurių metu tikrinamas valdymo ir kontrolės sistemos veikimas, ir **operacijų auditų** atlikimas, siekiant pateikti pagrįstą patikinimą Komisijai, kad **į mokėjimo prašymus** įtrauktos **tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės** buvo pasiektos.

— **Veiksmingo valdymo ir kontrolės sistemų veikimo ir institucijų paskyrimo proceso**, atitinkančio SKF reglamento ir jo III priedo esminius reikalavimus, **patvirtinimas**.

— **Užtikrinimas**, kad atliekamu darbu atsižvelgiama į visus atitinkamus elementus, **kad būtų garantuota ES finansinių interesų apsauga**, gaunant patikinimą, kad įdiegtos tinkamos sistemos siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams, juos nustatyti, apie juos pranešti ir juos ištaisyti ir užtikrinti atitiktį bendrosios rinkos reikalavimams (viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisyklėms).

— Visų audito veiksmų **atlikimas** laikantis **tarptautiniu mastu pripažintų audito standartų**.

— Atliktų **auditų** ir įgyvendintų priemonių **santraukos pateikimas** su kiekvienu mokėjimo prašymu, siekiant apsaugoti ES interesus, susitelkiant į:

  — interesų konfliktų nebuvimą;

  — kovos su sukčiavimu priemonių taikymą;

  — korupcijos ir dvigubo finansavimo prevenciją.

Audito institucija turi būti valdžios institucija, nors konkrečias audito užduotis galima deleguoti arba perduoti vykdyti viešiesiems ar privatiesiems subjektams, jai prižiūrint ir prisiimant atsakomybę.

([7]) 2023 m. balandžio 18 d., Briuselis (OR. angl., lenk.) 7984/23 ADD 1, tarpinstitucinė byla: 2021/0206(COD).

b. ***Papildomos įstaigos***

Kaip nurodyta Gairėse dėl SKP ir atsižvelgiant į SKF daugiasektoriškumą, valstybės narės raginamos įsteigti SKP koordinavimo įstaigą.

1. *Įstaiga, atsakinga už SKP rengimo ir stebėsenos koordinavimą*

SKF reglamento 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad SKP turi derėti su kitose ES programose ir teisės aktuose pateikta informacija ir valstybės narės įsipareigojimais pagal tas programas ir teisės aktus. Šiuo tikslu valstybės narės raginamos įsteigti specialią įstaigą, kuri užtikrintų bendrą koordinavimą įvairiose srityse.

Nacionalinė koordinavimo įstaiga gali atlikti toliau išvardytas funkcijas:

— užtikrinti, kad SKP būtų **suderintas** su kitomis nacionalinėmis politikos iniciatyvomis;

— užtikrinti **nuoseklumą** ir **papildomumą** tarp SKP ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano, sanglaudos politikos programų, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) plano, nacionalinio pastatų renovacijos plano, integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano (NEKSVP) ir teritorinio teisingos pertvarkos plano;

— **koordinuoti** veiklą su institucijomis, atsakingomis už veiksmingą veiksmų planavimą ir vykdymą, ir su institucija (-omis), atsakinga (-omis) už valdymo deklaracijos pasirašymą, kad būtų veiksmingai nagrinėjami mokėjimo prašymai;

— **tarpininkauti** už įgyvendinimą atsakingoms institucijoms sprendžiant įgyvendinimo problemas;

— **būti kontaktiniu punktu** Komisijos padaliniams, Europos Audito Rūmams ir kitiems ES organams ar institucijoms;

— pagal poreikį vykdyti periodinės stebėsenos, ataskaitų teikimo (pagal SKF reglamento 24 straipsnį) ir vertinimų **priežiūrą**;

— **užtikrinti** komunikacijos veiklos įgyvendinimą, kad būtų didinamas informuotumas apie ES paramą ir skleidžiama informacija apie veiksmus, pasiektus pagal SKP;

— **prižiūrėti** galutinių paramos gavėjų (ir rangovų bei subrangovų, jei galutinis paramos gavėjas yra perkančioji organizacija) duomenų viešinimą, kad būtų užtikrintas skaidrumas.

Nepriklausomai nuo institucijos ar institucijų, kurios atlieka šias valdymo funkcijas, būtina užtikrinti veiksmingą jų ir audito funkcijas atliekančios įstaigos atskyrimą, siekiant sudaryti sąlygas atlikti tinkamą ir nepriklausomą sistemų ir operacijų auditą.

c. ***Valstybių narių vykdomas paskyrimas***

Šio skyriaus a dalyje nurodyta (-os) institucija (-os) turi būti paskirta (-os) pagal SKF reglamento III priedą ir nacionalinę sistemą. Koordinavimo įstaigos, nurodytos b dalyje, paskyrimas turi atitikti nacionalinę sistemą; paskyrimo procedūra pagal SKF reglamento III priedą netaikoma.

Pagal SKF reglamento 11 skyriaus 3 dalį, jei valstybė narė nusprendžia pavesti institucijos, atsakingos už SKP įgyvendinimą, vaidmenį sanglaudos politikos programų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060 (Bendrųjų nuostatų reglamentas, BPR) ([8]) valdymo institucijoms, Komisija laikys, kad jau įdiegtos esamos valdymo ir kontrolės sistemos atitinka SKF reglamento reikalavimus.

Ši nuostata taikoma nacionalinėms, regionų ar kito lygmens institucijoms.

([8]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159).

Atsižvelgdama į šia nuostata sukurtas sinergijas ir užduočių, kurias atlieka kito tipo institucijos pagal sanglaudos politikos programas ir EGADP, pobūdį, Komisija galėtų taikyti supaprastintą procedūrą keliais kitais atvejais, kurie išvardyti toliau.

Institucijos pagal BPR:

i. Valdymo institucijai pagal BPR pavedama atlikti institucijos, atsakingos už valdymo deklaracijos, pridedamos prie mokėjimo prašymų, pasirašymą pagal SKF reglamentą, vaidmenį.

ii. Tarpinei institucijai pagal BPR pavedama atlikti institucijos, įgyvendinančios SKP pagal SKF reglamentą, vaidmenį, su sąlyga, kad tarpinei institucijai buvo deleguotos visos atitinkamos valdymo institucijos užduotys, susijusios su sanglaudos politikos programomis.

iii. Audito institucijai pagal BPR pavedama atlikti įstaigos, kuri atlieka auditus pagal SKF reglamentą, vaidmenį.

Institucijos pagal EGADP

Dėl panašumų su valdymo ir kontrolės struktūromis ir procedūrų, nustatytų nacionaliniu ir regionų lygmenimis EGADP valdyti, EGADP struktūros taip pat galėtų būti pasitelkiamos (jei jos skiriasi nuo institucijų, įgyvendinančių sanglaudos politikos programas) veiksmams pagal SKP tiesiogiai įgyvendinti. Tokiais atvejais esamos valdymo ir kontrolės sistemos, kurias jau įdiegė valstybės narės, bus laikomos atitinkančiomis SKF reglamento reikalavimus.

Kiekviena valstybė narė privalo oficialiai pateikti Komisijai už SKF užduočių vykdymą atsakingų institucijų sąrašą kartu su savo SKP arba vėliau, prieš tokių institucijų paskyrimą, užtikrinusi, kad buvo patikrinti ir patvirtinti šie elementai:

a) institucijoms suteikti teisiniai įgaliojimai nacionaliniu lygmeniu;

b) institucijos turi reikiamų išteklių ir pajėgumų papildomoms SKF užduotims atlikti;

c) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad įgyvendinant SKP, už kurį atsako naujai paskirtos SKF institucijos, nebūtų pakenkta kitų ES fondų įgyvendinimui, ir

d) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi taikytinų SKF reglamento III priedo reikalavimų.

Jei paskirtos institucijos nėra sanglaudos politiko programų valdymo institucijos, nurodytos SKF reglamento 11 straipsnio 3 dalyje, arba EGADP valdymo institucijos, Komisija pripažins institucijos tinkamumą atlikti jai valstybės narės pavestą vaidmenį kiekvienu konkrečiu atveju, kaip aprašyta šių gairių II skyriaus d dalyje.

Bet kuriuo atveju visoms institucijoms, dalyvaujančioms įgyvendinant ES sanglaudos politikos fondus ir (arba) EGADP, kurių atžvilgiu nustatyti rimti trūkumai, patvirtinti Komisijos, Europos Audito Rūmų arba bet kurios kitos nacionalinės audito institucijos, negali būti taikomas pirmiau nurodytas supaprastintas paskyrimo procesas.

d. *Audito veiksmai, atliekami nacionaliniu lygmeniu, jei institucijoms netaikoma SKF reglamento 11 straipsnio 3 dalis arba EGADP*

Bet kuris subjektas, atsakingas už SKP įgyvendinimą ir (arba) valdymo deklaracijos pagal SKF pasirašymą, kuris **anksčiau nedalyvavo įgyvendinant** sanglaudos politikos programas arba EGADP (kaip pirmiau aprašyta), turėtų būti audituojamas audito institucijos. Atliekant auditą reikėtų įvertinti, ar institucijos atitinka vidaus kontrolės sistemos kriterijus, nustatytus SKF reglamento III priede, prieš užbaigiant jų paskyrimo procesą. Auditas taip pat privalomas bet kuriam subjektui, kurio atžvilgiu patvirtinti rimti trūkumai ([9]), susiję su sanglaudos fondų arba EGADP įgyvendinimu, ir kurį valstybė narė vis tiek nusprendžia paskirti.

([9]) Žr. 3 ir 4 kategorijas, nurodytas valdymo ir kontrolės sistemų vertinimo dalyje.

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad atitikties pagrindiniams reikalavimams, nustatytiems SKF reglamento III priede, vertinimu parodoma, ar valdymo ir kontrolės sistemos struktūra yra tinkama. Tai reiškia, jog tam, kad Komisija pripažintų institucijos paskyrimą, jai reikalinga nuomonė apie sistemų struktūrą. Tačiau šiuo etapu jai nereikia nuomonės apie praktinį valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumą. Šio audito tikslų taikymo sritis detaliau aprašoma šių gairių X skyriuje.

Jei prieš priimant SKP negalima gauti pakankamos garantijos, SKP turėtų būti numatyta tarpinė reikšmė, kurią būtina pasiekti prieš išmokant bet kurią išmoką, reikalaujant, kad audito institucija pateiktų besąlyginę audito nuomonę dėl šių subjektų. Jei valstybė narė nepasiūlo tokios tarpinės reikšmės savo SKP, Komisija reikalaus tokios tarpinės reikšmės vertindama SKP, kaip nurodyta SKF reglamento 17 straipsnio 3 dalies c punkte.

e. *Komisijos sutikimas dėl institucijų paskyrimo*

Komisija iš esmės pritars paskyrimo procesui pagal šio skyriaus a dalį be papildomų kontrolės veiksmų, kai paskirtoji audito institucija jau teikia patikinimą pagal sanglaudos politikos programas arba pagal EGADP.

Jei valstybės narės nuspręs **audito institucijos pareigoms vykdyti paskirti naują subjektą**, kuris neturi ankstesnės patirties audituojant sanglaudos fondus arba EGADP, Komisija peržiūrės paskirtosios audito institucijos ir galimai kitų įstaigų, atsakingų už SKP įgyvendinimą, struktūrą. Komisija **kuo greičiau patikrins atitiktį SKF reglamentui ir tarptautiniams audito standartams, galimai atlikdama SKP vertinimą arba iš karto po jo oficialaus priėmimo**.

SKF reglamento 17 straipsnio 3 dalies c punkte reikalaujama, kad valstybės narės pašalintų bet kokius vidaus kontrolės sistemos trūkumus prieš atliekant pirmą mokėjimą. Jei prieš priimant planą negalima gauti pakankamos garantijos, SKP turėtų būti numatyta **papildoma priemonė** (tarpinė reikšmė), pagal kurią reikalaujama, kad Komisija teigiamai įvertintų tas audito institucijas, kurios neturi ankstesnės patirties audituojant sanglaudos fondus ir (arba) EGADP. Jei valstybė narė nepasiūlys tokios tarpinės reikšmės savo SKP, Komisija reikalaus jos vertindama SKP (SKF reglamento 17 straipsnio 3 dalies c punktas). Tarpinė reikšmė turi būti pasiekta prieš atliekant pirmą mokėjimą.

III. **Pasirengimas įgyvendinti SKP**

a. *Nacionalinio koordinavimo komiteto įsteigimas*

SKF reglamento 21 straipsnio 1 dalyje nustatytas poreikis užtikrinti rezultatyvią ir efektyvią vidaus kontrolės sistemą. SKF reglamento III priede numatytas institucijų paskyrimas ir procedūros, kuriomis užtikrinama, kad šios institucijos gautų patikinimą.

Siekiant palengvinti bendradarbiavimą su suinteresuotaisiais subjektais, valstybės narės raginamos suteikti **SKP įgyvendinimo nacionalinio koordinavimo platformą**, kad dialogas su suinteresuotaisiais subjektais būtų organizuojamas užtikrinant aiškumą dėl laiko terminų, dėl to, kaip suinteresuotieji subjektai gali dalyvauti dialoge, ir dėl koordinavimo nacionaliniu lygmeniu. Tokios platformos sukūrimas palengvins įstaigos, atsakingos už nacionalinio SKP rengimo koordinavimą ir stebėseną, darbą.

Būtų galima įsteigti nacionalinį koordinavimo komitetą, kurį sudarytų valstybės narės sukurtos struktūros, skirtos **valdyti, koordinuoti ir įgyvendinti jos SKP** ir aptarti jį su **susijusiais suinteresuotaisiais subjektais**. Be pagalbos veiksmingai įgyvendinant SKP, šis koordinavimo komitetas užtikrintų, kad SKP būtų įgyvendintas pagal nacionalines strategijas ir ES finansavimo programas bei ES politikos kryptis.

Be kitų užduočių, nacionalinis koordinavimo komitetas galėtų atlikti šiuos veiksmus:

— stebėti pažangą įgyvendinant SKP ir siekiant tarpinių reikšmių bei siektinų reikšmių;

— spręsti konkrečius klausimus ir problemas, kurie daro poveikį priemonių ir investicijų veiksmingumui;

— vertinti SKP indėlį sprendžiant valstybių narių NEKSVP ar kituose dokumentuose ir programose nustatytas problemas, darančias poveikį SKF;

— stebėti pažangą, padarytą vykdant vertinimus;

— stebėti pažangą, padarytą teikiant ataskaitas apie rezultato, įgyvendinimo ir konteksto rodiklius atliekant vertinimus, rengiant vertinimų santraukas ir vykdant tolesnius veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į išvadas;

— užtikrinti, kad būtų imtasi komunikacijos ir matomumo veiksmų ir kad būtų padaryta pažanga stiprinant viešųjų institucijų administracinius gebėjimus;

— stebėti partnerių ir paramos gavėjų įtraukimą, užtikrinant veiksmingą svarbiausių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą ir puoselėjant partnerystės principą.

Toks komitetas taip pat galėtų skatinti keitimąsi nuomonėmis apie metodus, naudojamus tarpinėms reikšmėms ir siektinoms reikšmėms peržiūrėti, ir apie kas dvejus metus teikiamą ataskaitą dėl SKP įgyvendinimo arba bet kokių SKP pokyčių. Galiausiai jis galėtų teikti pasiūlymus SKP įgyvendinimo institucijoms, visų pirma dėl galimų būdų, kuriais galima mažinti biurokratiją galutiniams paramos gavėjams ir gerinti priemonių ir investicijų efektyvumą.

Nacionalinis koordinavimo komitetas turėtų būti pritaikytas kiekvienos valstybės narės konkretiems poreikiams, institucinėms sistemoms ir valdymo struktūroms. Tokio komiteto efektyvumas palaikant SKP įgyvendinimą ir siekiant pageidaujamų rezultatų priklausytų nuo tokių veiksmų kaip **suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo lygis, administracinių procesų efektyvumas ir plano pritaikomumas**.

Valstybės narės primygtinai raginamos į nacionalinį koordinavimo komitetą įtraukti susijusių ministerijų ir agentūrų, vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir kitų svarbių suinteresuotųjų subjektų ir Komisijos atstovus.

Patartina, kad kiekvienas nacionalinis koordinavimo komitetas priimtų konkrečias darbo tvarkos taisykles, įskaitant nuostatas dėl interesų konflikto prevencijos ir skaidrumo principo taikymo. Šiomis darbo tvarkos taisyklėmis reglamentuojamas kiekvieno nacionalinio komiteto sprendimų priėmimo procesas pagal atitinkamą nacionalinę sistemą. Komiteto posėdžiai turėtų vykti bent kartą per metus, organizuojant *ad hoc* posėdžius iškilus svarbiems klausimams, turintiems įtakos pažangai siekiant SKP tikslų.

b. ***Regionų / vietos institucijų, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės dalyvavimas***

Siekiant užtikrinti veiksmingą SKP įgyvendinimą ir nuoseklią stebėseną, valstybės narės primygtinai raginamos į įgyvendinimo procesą įtraukti įvairius suinteresuotuosius subjektus, visų pirma regionų ir vietos suinteresuotuosius subjektus.

Vietos ir regionų valdžios institucijų ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas įgyvendinant SKP i) užtikrins atsakomybę už SKP įgyvendinimą ir įsipareigojimą jį įgyvendinti; ii) padės užtikrinti, kad priemonės ir investicijos būtų skirtos pažeidžiamiems namų ūkiams ir labai mažoms įmonėms, kurie galiausiai turėtų gauti naudos iš SKP, ir iii) parodys, kad daug SKF investicijų bus įgyvendinamos vietos ir regionų lygmeniu (energijos renovacijos, viešojo transporto ir pan. srityse).

Be regiono ir vietos suinteresuotųjų subjektų, į visą SKP įgyvendinimo procesą reikėtų įtraukti **pilietinės visuomenės organizacijas, socialinius partnerius, sektorių atstovus** ir kitus subjektus, galinčius užtikrinti pakankamai platų nuomonių spektrą ir visapusišką įgyvendinimo proceso stebėseną.

IV. **Įgyvendinimo stebėsena**

SKP įgyvendinimo stebėsenos sistema nustatyta SKF reglamento 24 straipsnyje. Jame teigiama, kad valstybės narės **kas dvejus metus** turi teikti Komisijai savo SKP įgyvendinimo ataskaitas kartu su savo integruoto NEKSVP pažangos ataskaita. Valstybės narės į savo kas dvejus metus teikiamas pažangos ataskaitas turi įtraukti atitinkamus bendruosius rodiklius, nustatytus SKF reglamento IV priede.

Komisija taip pat turi stebėti SKF įgyvendinimą ir vertinti pažangą siekiant jo tikslų. Apskritai įgyvendinimo stebėsena turėtų būti tikslinė, o galutiniams SKF finansavimo gavėjams turėtų būti nustatyti proporcingi ataskaitų teikimo reikalavimai. Komisija naudos bendruosius rodiklius ataskaitų teikimo ir SKF stebėsenos ir vertinimo tikslais.

Veiksminga SKP įgyvendinimo stebėsena ir aiškus bei skaidrus ataskaitų teikimas yra labai svarbūs siekiant užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybę suinteresuotiesiems subjektams bei visuomenei ir komunikuojant pasiektą pažangą ir rezultatus. Norint teikti tokias ataskaitas suvestiniu SKF lygmeniu, reikia nuoseklių ir palyginamų duomenų, grindžiamų patikima stebėsenos ir duomenų rinkimo tvarka. Stebėsena taip pat gali padėti numatyti įgyvendinimo kliūtis ir prisidėti rengiant švelninimo veiksmus arba, kita vertus, padėti nustatyti gerąją praktiką. Vykdant veiksmingą stebėseną taip pat galima įvertinti bendrą SKF pažangą siekiant jo tikslų ir sukurti įrodymų bazę vėlesniems SKF vertinimams atlikti (žr. VII skyrių). Du pagrindiniai SKF stebėsenos sistemos komponentai pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė

Pagrindiniai SKF stebėsenos sistemos komponentai

	Tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės	Bendrieji rodikliai
Mokėjimo prašymas	Valstybės narės teikia naujausią informaciją (ne dažniau kaip du kartus per metus) apie pasiektas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, įskaitant pagal bendruosius rodiklius nustatytas reikšmes, kurias Komisija įtrauks į stebėsenos sistemą.	
Kas dvejus metus teikiama ataskaita	Valstybės narės kas dvejus metus teikia ataskaitas apie SKP įgyvendinimo pažangą, t. y. apie visas savo tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes.	Kas dvejus metus teikiamoje SKP įgyvendinimo pažangos ataskaitoje valstybės narės taip pat praneša apie visus bendruosius konteksto rodiklius ir pažangą, padarytą siekiant atitinkamų bendrųjų įgyvendinimo ir rezultato rodiklių.

a. ***Bendrieji rodikliai***

Pagal SKF reglamento 24 straipsnio 1 dalį, valstybės narės į savo kas dvejus metus teikiamas pažangos ataskaitas turėtų įtraukti atitinkamus bendruosius rodiklius iš SKF reglamento IV priedo. Tame priede esančiame sąraše iš viso pateikti 39 konteksto, įgyvendinimo ir rezultato rodikliai, apimantys pagrindinius SKF intervencinių sričių komponentus (pastatų sektorių, kelių transporto sektorių, labai mažas įmones ir tiesioginę pajamų paramą). SKP priemonės ir investicijos gali padėti vienu metu pasiekti kelis bendruosius rodiklius.

Bendrieji įgyvendinimo ir rezultato rodikliai, kurie laikomi svarbiais dažniausiai pasitaikančioms priemonių ir investicijų rūšims, kurios gali būti įtrauktos į SKP ir naudojamos teikiant SKP ataskaitas, nustatyti šių gairių 1 priede. Valstybės narės turėtų pranešti apie atitinkamus bendruosius rodiklius, jei jos savo SKP pasiūlė priemonių ir investicijų, kurios atitinka į SKF reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nurodytas kategorijas. SKF reglamento IV priede taip pat aiškiai nurodyta, kad jei SKP nėra jokios priemonės ar investicijos, kuria būtų prisidedama prie kai kurių rodiklių, valstybės narės gali nurodyti, kad tie bendrieji rodikliai yra netaikomi.

Visi kiekvieno komponento konteksto rodikliai laikomi automatiškai taikytinais, nes juose pateikiama informacija apie esamą padėtį įvairiuose sektoriuose (t. y. pradinė reikšmė), o valstybės narės šią informaciją turi pateikti savo SKP pagal SKF reglamentą ([10]).

Komisija naudos bendruosius rodiklius, kad stebėtų ir vertintų SKF ir pažangą, padarytą siekiant jo bendrų ir konkrečių tikslų (taip pat žr. šių gairių VII skyrių).

([10]) SKF reglamento 6 straipsnio 1 dalies e punkte reikalaujama, kad valstybės narės savo SKP pateiktų informaciją apie numatomą pažeidžiamų namų ūkių, labai mažų įmonių ir transporto naudotojų skaičių. SKF reglamento 6 straipsnio 1 dalies d punkte reikalaujama pateikti informaciją apie tikėtiną kainų didėjimo dėl ES ATLPS 2 poveikį namų ūkiams, visų pirma energijos nepritekliaus ir transporto galimybių nepritekliaus rodiklį, ir labai mažoms įmonėms. SKF reglamento 8 straipsnio 2 dalyje reikalaujama pateikti informaciją apie laikinos tiesioginės pajamų paramos dalį bendrose numatomose plano išlaidose.

b. ***Bendrieji rodikliai, naudojami kaip tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės***

Į SKP įtrauktų priemonių ir investicijų įgyvendinimo pažanga turėtų būti stebima pagal tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės turėtų būti nustatytos taip, kad būtų užtikrinta kiekvieno SKP komponento tikslų pasiekimo stebėsena. Tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės turėtų būti aiškios, glaustos, realistiškos, aktualios, išmatuojamos, konkrečiai susijusios su remiama veikla ir patikimos ([11]), joms taikant atitinkamą rodiklį. Siektinos reikšmės turėtų būti susietos su aiškiu bazinio lygio scenarijumi ir patikima pagrindine metodika.

Pagal SKP gaires, valstybės narės, nustatydamos savo siektinas reikšmes, primygtinai raginamos naudoti SKF reglamento IV priede pateiktą bendrųjų rodiklių sąrašą. Naudojant bendruosius rodiklius siektinoms reikšmėms nustatyti užtikrinamas stebėsenos duomenų nuoseklumas ir palyginamumas visose valstybėse narėse ir fondo lygmeniu. Todėl, jei siektina reikšmė prisideda prie vieno iš rodiklių, išvardytų SKF reglamento IV priede, įgyvendinimo, šis bendrasis rodiklis turėtų būti naudojamas kaip pagrindinė parinktis rengiant SKP (ir pateikiant SKP jis turi būti aiškiai nurodytas lentelėje, kurioje išvardytos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės).

Siekiant veiksmingai įgyvendinti SKP, dauguma laikotarpio vidurio ir galutinių investicijų siektinų reikšmių turėtų būti išreikštos įgyvendinimo rodikliais. Jei siektinos reikšmės negalima suformuluoti naudojant kurį nors iš IV priede nurodytų rodiklių, valstybės narės gali naudoti papildomus rodiklius, pirmenybę teikdamos tiems, kurie buvo naudojami kituose ES fonduose, programose ir priemonėse, pavyzdžiui, sanglaudos politikos programose arba EGADP. Turėtų būti laikomasi geriausios praktikos, paaiškintos SKP gairėse, įskaitant su bet kokiais SKP pakeitimais susijusią geriausią praktiką.

Norint pateikti SKF mokėjimo prašymus, būtina pasiekti tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Atsižvelgiant į veiklos rezultatais grindžiamą SKF pobūdį, mokėjimo prašymų pateikimas yra pagrindinis SKP įgyvendinimo aspektas, kai valstybės narės teikia naujausią informaciją apie savo pasiektas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes ir apie bendruosius rodiklius, jei jie buvo naudojami siektinoms reikšmėms nustatyti (daugiau informacijos pateikta toliau).

Šiuo reguliariu procesu suteikiama naujausia informacija apie pažangą, padarytą įgyvendinant ir stebint SKF. Ši naujausia informacija turi būti papildyta pažangos ataskaita, kurią valstybės narės rengia kas dvejus metus dėl pažangos įgyvendinant SKP.

c. ***Kas dvejus metus teikiamos įgyvendinimo pažangos ataskaitos***

Kas dvejus metus teikiamos įgyvendinimo pažangos ataskaitos yra pagrindinis SKF stebėsenos sistemos komponentas. Pagal SKF reglamento 24 straipsnį, šios ataskaitos turi būti teikiamos kartu su NEKSVP pažangos ataskaitomis, teikiamomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 (Valdymo reglamento) ([12]) 17 straipsnį. Pagal šią nuostatą reikalaujama, kad valstybės narės iki 2023 m. kovo 15 d., o vėliau – kas dvejus metus praneštų apie savo NEKSVP įgyvendinimo pažangą. Atsižvelgiant į SKF reglamentu sukurtą sąsają tarp SKP ir NEKSVP pažangos ataskaitų, pirmoji kas dvejus metus teikiama SKP pažangos ataskaita turėtų būti pateikta iki 2027 m. kovo 15 d. Ataskaitinis laikotarpis apima laikotarpį nuo tinkamų finansuoti priemonių ir investicijų įgyvendinimo pradžios (t. y. nuo 2024 m. birželio mėn.). Kas dvejus metus teikiamos SKP įgyvendinimo pažangos ataskaitos bus teikiamos naudojant IT priemonę SFC2021.

Kad būtų galima susidaryti išsamų dabartinės įgyvendinimo padėties vaizdą, valstybės narės turėtų pateikti naujausią informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant visus SKP veiksmus, įskaitant vėluojančius, dar neįvykdytus ar dar neįvertintus veiksmus.

Kad būtų padidintas skaidrumas, valstybės narės turėtų skelbti savo kas dvejus metus teikiamas pažangos ataskaitas, laikydamosi NEKSVP pažangos ataskaitai taikomų reikalavimų.

([11]) Daugiau rekomendacijų dėl tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių nustatymo pateikta Socialinių klimato planų gairėse (C(2025) 881 *final*).

([12]) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

Komisija pateiks išsamesnes nuorodas ir šabloną kas dvejus metus teikiamoms SKP pažangos ataskaitoms teikti, kad būtų palengvintas procesas, užtikrintas suderintas požiūris į ataskaitų teikimą ir ataskaitų teikimas būtų suderintas su integruoto NEKSVP ataskaitomis. Komisija paskelbs metodinę pastabą dėl SKF reglamento IV priede išvardytų bendrųjų rodiklių, kad būtų užtikrintas bendras rodiklių apibrėžčių supratimas ir kad renkami duomenys būtų patikimi ir pagrįsti. Ši metodika, kiek įmanoma, bus grindžiama SKF reglamente ir kituose atitinkamuose ES teisės aktuose ([13]) pateiktomis apibrėžtimis ir nacionaliniu lygmeniu taikomomis apibrėžtimis.

Valstybės narės turėtų pranešti, kaip jos nacionaliniu lygmeniu taiko energijos nepritekliaus ir transporto galimybių nepritekliaus apibrėžtis, atsižvelgdamos į savo SKP pateiktą paaiškinimą ([14]). Kai rodikliai yra panašūs į rodiklius, naudojamus kitose ES politikos srityse (pvz., į nacionalinę teisę perkėlus iš dalies keičiančią Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą) arba finansavimo programose, valstybės narės turėtų taikyti panašią metodiką susijusiems duomenims rinkti ir teikti.

Lyčių lygybė ir lygios galimybės visiems yra svarbūs SKF stebėsenos aspektai. Kaip pabrėžta SKF reglamento 24 konstatuojamojoje dalyje, lyčių lygybė ir lygios galimybės visiems turėtų būti integruotos ir skatinamos rengiant ir įgyvendinant SKP, siekiant užtikrinti, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje. Todėl valstybės narės raginamos kuo tiksliau suskirstyti savo kas dvejus metus teikiamose ataskaitose ir SKP pateiktus duomenis pagal lytį, amžių ir negalios statusą (visų pirma duomenis, teikiamus pagal bendruosius pažeidžiamų namų ūkių, transporto naudotojų ir labai mažų įmonių rodiklius) ([15]). Valstybės narės taip pat raginamos, kiek tai įmanoma ir aktualu, paaiškinti, kaip jų SKP atsižvelgta į geografinius ypatumus, būdingus, pavyzdžiui, saloms, atokiausiems regionams ir teritorijoms, kaimo vietovėms ar atokiems regionams, mažiau prieinamoms periferijoms, kalnuotoms vietovėms arba atsiliekančioms vietovėms.

Savo SKP valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip jos ketina užtikrinti, kad jų SKP būtų stebimi ir veiksmingai įgyvendinami, daugiausia dėmesio skiriant stebėsenos ir įgyvendinimo tvarkai ir tvarkaraščiui (žr. SKF reglamento V priedo 4.1 punktą). Tai taip pat turėtų apimti atitinkamų duomenų rinkimo tvarką. Vertindama visą SKP, Komisija įvertins, ar siūloma tvarka užtikrinta, kad būtų galima veiksmingai įgyvendinti ir stebėti SKP ([16]). SKP rengimą ir stebėseną koordinuojanti įstaiga (žr. šių gairių II skyrių), be kitų funkcijų, prižiūrės SKP įgyvendinimą, stebėseną ir ataskaitų teikimą. Nesant nacionalinės koordinavimo įstaigos, šios užduotys turėtų būti pavestos įgyvendinimo institucijai (-oms).

Komisija reguliariai bendraus su valstybių narių atstovais, galbūt per specialią techninę darbo grupę, siekdama aptarti visus klausimus ir gerąją praktiką, susijusius su SKF stebėsenos ir vertinimo veikla.

V. **Įsipareigojimai dėl finansinio asignavimo**

SKF išimties tvarka ir laikinai turės būti finansuojamas iš pajamų, gautų aukcione pardavus 50 mln. apyvartinių taršos leidimų pagal ATLPS direktyvos 10a straipsnio 8b dalį, 150 mln. apyvartinių taršos leidimų pagal tos ATLPS direktyvos 30d straipsnio 3 dalį ir papildomų apyvartinių taršos leidimų kiekį pagal ATLPS direktyvos 30d straipsnio 4 dalį, ir jos turėtų sudaryti išorės asignuotąsias pajamas.

Atsižvelgiant į tai, kad išorės asignuotosios pajamos turi būti skiriamos aukcionuose pardavus apyvartinius taršos leidimus pagal ATLPS direktyvos 10a straipsnio 8b dalį, 30d straipsnio 3 dalį ir 30d straipsnio 4 dalį, SKF reglamento 10 straipsnio 2 dalyje numatyta nuostata, leidžianti nukrypti nuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 2024/2509 ([17]) (Finansinio reglamento) 22 straipsnio 2 dalies. Pagal šią nukrypti leidžiančią nuostatą įsipareigojimų asignavimai gali būti automatiškai prieinami kiekvienų finansinių metų pradžioje, pradedant nuo 2026 m. sausio 1 d. Todėl bus galima kiekvienais metais skirti kiekvienai valstybei narei metines asignavimų sumas pagal SKF reglamentą.

([13]) Pavyzdžiui, energijos nepritekliaus apibrėžtimi, nurodyta Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos ((ES) 2023/1791) 2 straipsnio 52 dalyje; namų ūkio apibrėžtimi pagal Reglamento (ES) 2019/1700, kuriuo nustatoma bendra Europos statistikos, susijusios su asmenimis ir namų ūkiais, sistema, 2 straipsnio 15 dalį ir labai mažos įmonės apibrėžtimi, t. y. įmonės, kurioje dirba mažiau nei 10 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta arba metinis balansas neviršija 2 mln. EUR, apskaičiuotų pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka, I priedo 3–6 straipsnius.

([14]) Žr. 6 straipsnio f dalį.

([15]) Žr. IV priedo bendruosius rodiklius, išvardytus 1, 2, 3, 11, 13, 18, 19, 20, 29, 30, 32, 33, 34, 36 ir 37 punktuose.

([16]) Pagal SKF reglamento 16 straipsnio 3 dalies b punktą.

([17]) 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26).

a. ***Komisijos įgyvendinimo sprendimas, sujungtas su daugiamečiu finansavimo sprendimu***

Komisija priima įgyvendinimo sprendimą dėl valstybės narės SKP pagal SKF reglamento 17 straipsnio 1 dalį. Jei įvertinimas teigiamas, į Komisijos įgyvendinimo sprendimą bus įtraukti elementai, kurių reikalaujama pagal Finansinio reglamento 110 straipsnį, ir jis bus laikomas tame straipsnyje apibūdintu finansavimo sprendimu, t. y. „biudžetinis įsipareigojimas grindžiamas Sąjungos institucijos arba institucijos, kuriai Sąjungos institucija delegavo įgaliojimus, priimtu finansavimo sprendimu“.

Siekiant įgyvendinti SKF, kiekvienos valstybės narės finansavimo sprendimas bus daugiametis ir apims 2026–2032 m. laikotarpį, jame taip pat bus nurodyta:

— valstybė narė, apibrėžta kaip paramos gavėja;

— įgyvendintinos priemonės ir investicijos;

— numatomos bendros SKP išlaidos ir tarpinių bei siektinų reikšmių sąrašas;

— bendra veiksmų trukmė;

— bendras didžiausias finansinis asignavimas ir atitinkami metiniai asignavimai valstybei narei iš fondo, kurie turi būti išmokėti dalimis;

— atskirų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių išmokėjimo vertės;

— nacionalinis įnašas;

— stebėsenos ir įgyvendinimo tvarka ir tvarkaraštis;

— atitinkami rodikliai, susiję su numatytų tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimu, ir atitinkama jų išmokėjimo vertė jas pasiekus;

— Komisijai suteikiamos prieigos prie pagrindinių susijusių duomenų tvarka;

— biudžeto eilutė.

Į finansavimo sprendimą bus įtrauktas priedas su valstybės narės metiniais asignavimais (pagal SKP gairių I priedą ir atsižvelgiant į SKF reglamento 17 straipsnio 3 dalį). Apie šiuos asignavimus bus oficialiai pranešta kiekvienai valstybei narei, kad jie būtų naudojami kaip finansinio įgyvendinimo proceso atskaitos taškas ir finansinių sandorių pagrindas.

Šis sprendimas bus priimtas nedarant poveikio atitinkamoms DFP nuostatoms, apimančioms laikotarpį nuo 2028 m.

b. ***Teisinis įsipareigojimas***

Pagal SKF reglamento 19 straipsnį, Komisija, priėmusi teigiamą sprendimą, nurodytą SKF reglamento 17 straipsnyje, su atitinkama valstybe nare sudarys dvišalį susitarimą. Į šį susitarimą bus įtraukta i) išsami informacija apie konkretaus SKP įgyvendinimą, visų pirma konkrečius stebėsenos įsipareigojimus, ii) su kontrole susijusios taisyklės ir procedūros, iii) finansinės pataisos ir iv) visi kiti elementai, susiję su veiksmingu ES paramos įgyvendinimu.

Sudarytas dvišalis susitarimas 2026–2032 m. laikotarpiu bus laikomas individualiu teisiniu įsipareigojimu, apibrėžtu Finansiniame reglamente, nedarant poveikio ATLPS direktyvos 30d straipsnio 4 daliai, 30i ir 30k straipsniams.

c. ***Individualūs biudžetiniai įsipareigojimai***

Biudžetinių įsipareigojimų tikslais bendra didžiausia asignavimų suma, kuri turi būti skirta konkrečiam SKP, kaip nustatyta Komisijos įgyvendinimo sprendimuose pagal SKF reglamento 17 straipsnį, turėtų būti suskirstyta į metines dalis (SKF reglamento 19 straipsnio 2 dalis).

Individualūs biudžetiniai įsipareigojimai kiekvienai valstybei narei bus mokami metinėmis dalimis. Jie bus grindžiami atitinkamo Komisijos įgyvendinimo sprendimo, kuriame pateikiamas teigiamas SKP įvertinimas, priedu, kuris yra atitinkamai valstybei narei skirtas daugiametis finansavimo sprendimas.

Kaip nustatyta SKF reglamento 17 straipsnio 3 dalies a punkte, jei valstybės narės apskaičiuotos bendros SKP išlaidos atėmus nacionalinį įnašą yra lygios Komisijos SKP gairių I priede nustatytam didžiausiam asignavimui arba yra už jį didesnės, kasmet nustatomi individualūs biudžetiniai įsipareigojimai bus lygūs tame priede nurodytoms metinėms sumoms.

Jei valstybės narės SKP patvirtinamas, kai didžiausias finansinis asignavimas yra mažesnis nei nurodytas Komisijos SKP gairių I priede, kaip nustatyta SKF reglamento 17 straipsnio 3 dalies b punkte, kasmet nustatomi individualūs biudžetiniai įsipareigojimai proporcingai sumažinami, atsižvelgiant į bendrą SKF įnašą, nustatytą Komisijos sprendime pagal SKF reglamento 17 straipsnio 1 dalį.

Jei valstybė narė neišnaudoja visų jai skirtų asignavimų atitinkamais metais, nepanaudota metinio įsipareigojimo suma bus perkelta į kitus metus iki finansavimo laikotarpio pabaigos.

Visais atvejais, kaip reikalaujama pagal SKF reglamento 15 straipsnį, ne mažiau kaip 25 proc. bendrų numatomų kiekvieno SKP išlaidų turi sudaryti atitinkamos valstybės narės įnašas.

d. *Įsipareigojimo panaikinimai ir likę asignavimai*

Galimi nepanaudotų finansinių asignavimų įsipareigojimai bus panaikinti pagal SKF reglamento 20 straipsnio 10 dalį tinkamo finansuoti laikotarpio pabaigoje ir po to, kai visi mokėjimai bus atlikti iki 2033 m. gruodžio 31 d.

Jei nepadaryta realios pažangos siekiant atitinkamų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių, Komisija per 15 mėnesių nuo individualaus teisinio įsipareigojimo sudarymo perduos valstybei narei savo vertinimą ir suteiks jai du mėnesius pastaboms pateikti, prieš priimdama sprendimą dėl individualaus teisinio įsipareigojimo nutraukimo ir įsipareigojimų sumos panaikinimo (SKF reglamento 20 straipsnio 7 dalis).

Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 12 straipsnio 4 dalies c punkto ir nedarant poveikio ATLPS direktyvos 30d straipsnio 4 dalies šeštai pastraipai, Komisija valstybėms narėms skiria sumas, atitinkančias asignavimus, kurie ne vėliau kaip 2033 m. gruodžio 31 d. yra nepanaudoti pagal ATLPS direktyvos 30d straipsnio 5 dalyje nustatytas apyvartinių taršos leidimų paskirstymo taisykles, siekiant SKF reglamento 3 straipsnyje nurodytų tikslų.

VI. **Mokėjimo prašymai**

a. *Mokėjimo prašymų pateikimas*

Pasiekusios atitinkamas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, valstybės narės turi pateikti tinkamai pagrįstą mokėjimo prašymą iki dviejų kartų per metus (iki liepos 31 d. ir gruodžio 31 d.). Šiame mokėjimo prašyme turi būti išvardytos visos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės, kurias valstybės narės laiko patenkinamai pasiektomis, kaip nustatyta SKF reglamento 17 straipsnyje nurodytame Komisijos įgyvendinimo sprendime. Prie mokėjimo prašymo turėtų būti pridedamas atitinkamas pagrindimas ir įrodymai, susiję su kiekviena pasiekta tarpine reikšme ir siektina reikšme, laikantis SKF reglamento 19 straipsnyje nurodyto dvišalio susitarimo. Kiekvienas vėlesnio pasiektų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pateikimas suponuos ir patvirtins, kad atitinkama valstybė narė neatšaukė priemonių, susijusių su pirmiau tinkamai pasiektomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis.

Mokėjimo prašymai turėtų būti teikiami per specialų Komisijos sistemos SFC2021 modulį. Visi patvirtinamieji dokumentai, kuriais įrodomas sėkmingas susijusių siektinų reikšmių ir tarpinių reikšmių pasiekimas, taip pat turi būti pateikti per SFC2021, kaip neatskiriama mokėjimo prašymo dalis. Prieš pateikiant prašymą turėtų būti atliktas techninis darbas siekiant patikrinti, ar tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos.

Valstybė narė laiku gaus sistemos elektroninį gavimo patvirtinimą. Valstybių narių institucijos prireikus galės ištaisyti arba atšaukti mokėjimo prašymus per šią sistemą, prieš Komisijai priimant įgyvendinimo sprendimus, nurodytus SKF reglamento 20 straipsnio 3 ir 4 dalyse.

Jei valstybė narė nemano, kad konkreti tarpinė reikšmė ar siektina reikšmė buvo pasiekta konkrečią dieną arba jei valstybė narė nustatė su ja susijusių įgyvendinimo problemų (pvz., dar neatlikti audito ar kontrolės veiksmai, trūksta įrodymų arba yra bet kuri kita priežastis), valstybė narė gali jos neįtraukti į mokėjimo prašymą ir vis tiek prašyti išmokos už likusias tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, kurios turėjo būti pasiektos tą pačią dieną ir yra laikomos visiškai pasiektomis. Prieš pateikiant mokėjimo prašymą, valstybėms narėms patariama neoficialiai konsultuotis su Komisija, kad būtų įsitikinta, jog dokumentų byla yra tinkamai parengta.

Kad būtų įgyvendintos SKF reglamento 20 straipsnio 1 dalies nuostatos, valstybė narė neturėtų pateikti iš dalies pasiektų individualių siektinų reikšmių tikslų (pvz., 8 iš 10 elementų, įsipareigotų pasiekti konkrečią dieną). **Į mokėjimo prašymus turėtų būti įtrauktos tik visiškai pasiektos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės**. Siektinų reikšmių arba tarpinių reikšmių, kurios iki konkrečios datos nebuvo pasiektos arba buvo pasiektos tik iš dalies, įgyvendinimas turėtų būti tęsiamas ir jos turėtų būti įtrauktos į kitus mokėjimo prašymus, kai jos bus patenkinamai pasiektos.

b. ***Valdymo deklaracija***

Pagal SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalį ir III priedą, valstybės narės prie kiekvieno mokėjimo prašymo turi pridėti pasirašytą valdymo deklaraciją.

Ši valdymo deklaracija patvirtina, kad finansiniai asignavimai panaudoti jų numatytam tikslui, kad su mokėjimo prašymu pateikta informacija yra išsami, tiksli ir patikima ir kad įdiegtomis vidaus kontrolės sistemomis reikiamai užtikrinama, kad finansiniai asignavimai buvo valdomi laikantis visų taikytinų taisyklių, visų pirma taisyklių dėl interesų konfliktų vengimo, sukčiavimo prevencijos ir korupcijos bei dvigubo finansavimo fondo ir kitų ES programų lėšomis vengimo, laikantis patikimo finansų valdymo principo.

Valdymo deklaracijoje turėtų būti nurodyta:

(i) pareiškimas, kad mokėjimo prašyme pateikta informacija yra tinkamai pateikta, išsami ir tiksli;

(ii) pareiškimas, kad lėšos buvo panaudotos pagal paskirtį, nustatytą susitarime, sudarytame pagal SKF reglamento 19 straipsnį;

(iii) pareiškimas, kad įdiegtomis kontrolės sistemomis užtikrinamos būtinos garantijos dėl pagrindinių operacijų teisėtumo ir tvarkingumo, t. y. įrodoma, kad pasiektos atitinkamos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės;

(iv) pareiškimas, kad, laikantis patikimo finansų valdymo principo, įdiegtos kontrolės sistemos veikia tinkamai ir jomis užtikrinamos būtinos garantijos, kad parama teikiama laikantis ES valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklių, kai taikytina. Visų pirma įdiegtos kontrolės sistemos turėtų užtikrinti sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų prevenciją, nustatymą ir ištaisymą, ir kad būtų išvengta dvigubo finansavimo fondo lėšomis ir pagal kitas ES programas;

(v) pareiškimas, kad anksčiau pasiektos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės nebuvo panaikintos po to, kai Komisija patvirtino, kad jos pasiektos;

(vi) patvirtinimas, kad nustatyti pažeidimai, susiję su SKP įgyvendinimu, buvo tinkamai ištaisyti, o iš gavėjų susigrąžintos atitinkamos sumos susigrąžintos.

Šios valdymo deklaracijos šablonas pateiktas II priede.

c. ***Auditų santrauka***

Valstybės narės kartu su kiekvienu mokėjimo prašymu taip pat turėtų pateikti kontrolės institucijų pagal tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus atliktų auditų santrauką.

Auditų santraukos apimamas laikotarpis arba audito apimtis gali skirtis nuo pasiektų siektinų reikšmių ir tarpinių reikšmių laikotarpio ar apimties. Vis dėlto, siekiant užtikrinti patikimą finansų valdymą, prieš pateikiant mokėjimo prašymus Komisijai raginama atlikti prevencinius audito veiksmus (pvz., auditus, kuriais siekiama peržiūrėti sistemą, pagal kurią įgyvendinamas SKF, siekiant nustatyti bet kokią galimą riziką ankstyvuoju SKF įgyvendinimo etapu). Jei tokie išankstiniai prevenciniai audito veiksmai nebus atlikti, bus privaloma juos atlikti laiku ir pateikti rezultatus paskesniuose mokėjimo prašymuose.

Santraukoje, be kita ko, turi būti nurodyta auditų apimtis (t. y. audituojamos priemonės bei investicijos ir laikotarpis), nustatytų trūkumų analizė ir visi taisomieji veiksmai, kurių imtasi. Galutinės audito ataskaitos arba bet kokia papildoma svarbi informacija taip pat gali būti pridedama prie santraukos, kaip priedai Komisijai susipažinti.

VII. **Komisijos atliekamas mokėjimo prašymų vertinimas ir apdorojimas**

Išmokėjimas pagal veiklos rezultatais grindžiamą SKF nėra susietas su faktinėmis ar apskaičiuotomis į SKP įtrauktų priemonių ir investicijų išlaidomis. Vietoje to kiekvienos išmokos suma yra susieta su tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis, kurias Komisija įvertino kaip patenkinamai pasiektas.

a. ***Išmokų verčių* ex ante *nustatymas***

Kiekvienos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės **išmokos vertė** bus *ex ante* nustatyta Komisijos įgyvendinimo sprendime (SKF reglamento 17 straipsnis). Terminas „išmokos vertė“ reiškia **lėšų išmokėjimo vertę**, susietą su patenkinamu atskiros į SKP įtrauktos tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės pasiekimu, kurią Komisija išmokės valstybei narei, Komisijai teigiamai įvertinus, kad atitinkama tarpinė reikšmė arba siektina reikšmė buvo patenkinamai pasiekta.

Nustatydama kiekvienos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės išmokos vertę, Komisija, atlikdama SKP vertinimą, atsižvelgs į priemonės ar investicijos, su kuriomis jos yra susijusios, svarbą ir jos indėlį įgyvendinant SKF reglamento 16 straipsnio 3 dalyje nustatytus kriterijus.

Tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės, susietos su veikla, kurios išlaidos apskaičiuojamos, išmokos vertė bus nustatyta atitinkamos veiklos *ex ante* išlaidų sąmatos pagrindu. Iš esmės bet kokia nulinių išlaidų priemonė bus tiesiogiai arba netiesiogiai susieta su viena ar keliomis veiklomis, kurių išlaidos numatomos SKP. Kai parama yra tiesiogiai susijusi su viena ar daugiau veiklų, pagal šias priemones nustatytų tarpinių reikšmių arba siektinų reikšmių išmokos vertė bus nustatyta kaip susijusių investicijų planuojamos sumos dalis. Kai priemonė yra netiesiogiai susieta su keliomis veiklomis, atitinkamų tarpinių reikšmių arba siektinų reikšmių išmokos vertė bus nustatyta kaip šioms veikloms numatytų bendrų sumų procentinė dalis. Išimtiniais atvejais nulinių išlaidų priemonės išmokos vertė gali būti nustatyta kaip viso plano procentinė dalis.

b. ***Teigiamas įvertinimas ir mokėjimas***

Kaip nustatyta SKF reglamento 20 straipsnio 3 dalyje, kai Komisija įsitikins, kad visos į mokėjimo prašymą įtrauktos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės, apie kurias pranešta, yra pasiektos, ji priims atskirą sprendimą, kuriuo leidžiama išmokėti konkrečią mokėjimo dalį kaip finansinio asignavimo dalį pagal Finansinį reglamentą.

Komisijos atskiras sprendimas dėl išmokėjimo turi būti priimtas ne anksčiau kaip per du mėnesius ir ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo atitinkamo mokėjimo prašymo pateikimo termino pagal SKF reglamento 20 straipsnio 1 dalį.

Pagal SKF reglamento 20 straipsnio 5 dalį, mokėjimo dalies išmokėjimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo pranešimo apie Komisijos sprendimą, kuriuo leidžiama išmokėti mokėjimo dalį valstybei narei, dienos. Reikalavimus atitinkanti suma išmokama, jei tam yra Komisijos lėšų ir jei atitinkamos valstybės narės individualiuose biudžetiniuose įsipareigojimuose numatytos pakankamos sumos. Jei mokėjimas negalimas dėl lėšų trūkumo arba nepakankamų biudžetinių įsipareigojimų, jis bus atnaujintas, kai tik atsiras reikiamų lėšų arba bus prisiimti nauji įsipareigojimai, ir prieš pradedant nagrinėti naujus mokėjimo prašymus.

Išmokos kiekvienai valstybei narei bus išmokamos neviršijant iš anksto nustatytų jos metinių individualių biudžetinių įsipareigojimų.

c. ***Patenkinamas tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės pasiekimas***

Tarpinė reikšmė arba siektina reikšmė turėtų būti laikoma patenkinamai pasiekta, jei jos numatytas rezultatas buvo pasiektas, atsižvelgiant į tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės, įtrauktos į patvirtintą SKP, uždavinius, jos aprašymą, pagrindinį tikslą ir susijusios priemonės ar investicijos kontekstą.

Priemonės arba investicijos, kuriai priskirta tarpinė reikšmė arba siektina reikšmė, aprašyme, taip pat visuose kituose atitinkamuose SKP skirsniuose nurodomas kontekstas ir pagrindinis tikslas, naudojami tarpinei reikšmei arba siektinai reikšmei aiškinti. Vertinant tarpinę reikšmę arba siektiną reikšmę turėtų būti vadovaujamasi tikslinga logika, daugiausia dėmesio skiriant tam, ar pasiektas numatytas tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės rezultatas, o ne visų atskirų reikalavimų, nustatytų kiekvienai tarpinei reikšmei ar siektinai reikšmei, bendram įvykdymui.

d. ***Neigiamas tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių įvertinimas, mokėjimų sustabdymas***

Kaip nustatyta SKF reglamento 20 straipsnio 4 dalyje, jei atlikusi vertinimą Komisija nustatys, kad kuri nors valstybės narės mokėjimo prašyme pateikta tarpinė reikšmė arba siektina reikšmė nėra patenkinamai pasiekta, ji praneš apie savo ketinimą sustabdyti finansinio asignavimo dalies, proporcingos sumai, skirtai nepasiektai siektinos reikšmės ar tarpinės reikšmės daliai, mokėjimą. Dėl tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių, kurios laikomos nepasiektomis, Komisija atitinkamai valstybei narei pateiks pagrįstą nuomonę ir suteiks jai galimybę pateikti savo pastabas per vieną mėnesį nuo pranešimo apie Komisijos vertinimą.

Pasibaigus šiam laikotarpiui Komisija priims atitinkamus sprendimus, kuriais leidžiama išmokėti mokėjimo dalį, lygią atitinkamoms išmokos vertėms pagal siektinas reikšmes ir tarpines reikšmes, kurios laikomos pasiektomis, ir sustabdyti išmokėjimą pagal likusias nepasiektas siektinas reikšmes ir tarpines reikšmes.

Valstybė narė turi per devynis mėnesius nuo pranešimo apie sprendimą dėl sustabdymo dienos pasiekti sustabdytas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Jei iki šio devynių mėnesių termino pabaigos atitinkamos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės vis dar nebus pasiektos, Komisija praneš valstybei narei savo išvadas dėl jų nepasiekimo. Valstybė narė gali pateikti savo pastabas per du mėnesius nuo šio pranešimo gavimo dienos.

Jei išklausiusi valstybę narę Komisija padarys išvadą, kad sustabdyta tarpinė reikšmė arba siektina reikšmė vis dar nepasiekta, Komisija proporcingai sumažins finansinių asignavimų sumą pagal SKF reglamento 20 straipsnio 6 dalį. Iš esmės sumažintina suma atitinka anksčiau sustabdytą sumą, išskyrus atvejus, kai valstybė narė įrodo, kad per devynių mėnesių laikotarpį kai kurios iš nepasiektų tarpinių reikšmių ar siektinų reikšmių buvo patenkinamai pasiektos arba padaryta tolesnė pažanga siekiant numatyto rezultato; tokiu atveju sumažinimas gali būti atitinkamai pakoreguotas.

Sustabdymas turėtų būti atšauktas tik jei atitinkamos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra patenkinamai pasiektos. Tokiais atvejais bus taikomos ankstesniame skyriuje pateiktos nuostatos, o Komisija priims atskirą sprendimą, leidžiantį išmokėti sustabdytas sumas.

e. ***Nuokrypis nuo pradinių numatomų išlaidų***

Papildomai reikia įvertinti numatomų išlaidų, pateiktų kartu su pradine arba paskesne SKP versija, ir galutiniams paramos gavėjams išmokėtų sumų nuokrypius konkrečios investicijos atveju. Jei atlikus šį vertinimą paaiškėtų, kad tikrinimo metu nustatyta, jog pradinės investicijos išlaidos buvo pervertintos, reikės iš dalies pakeisti SKP, kad būtų ištaisytos suplanuotos siektinos reikšmės ir tarpinės reikšmės arba perskirtos likusios lėšos. Tais atvejais surinkti duomenys apie faktinius mokėjimus, kuriuos valstybė narė atliko išmokėdama finansinius asignavimus iš fondo galutiniams paramos gavėjams (SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalies d punktas), be kitų šaltinių, gali būti naudojami kaip pakaitinis rodiklis *ex ante* išlaidų sąmatų tikslumui patikrinti, taip užtikrinant, kad SKF lėšos būtų išleidžiamos veiksmingai.

f. ***Proporcingieji mokėjimai esant ribotiems ištekliams***

Pagal SKF reglamento 20 straipsnio 9 dalį, jei tam tikru mokėjimo prašymų teikimo laikotarpiu fondui asignuotų pajamų nepakanka pateiktiems mokėjimo prašymams patenkinti, Komisija valstybėms narėms mokės **proporcingai, apskaičiuodama mokėjimą kaip galimų atlikti mokėjimų dalį visų patvirtintų mokėjimų atžvilgiu, neviršijant valstybių narių individualių metinių įsipareigojimų sumos**. Kitu mokėjimo prašymų teikimo laikotarpiu Komisija turėtų teikti pirmenybę mokėjimams toms valstybėms narėms, kurioms mokėjimai ankstesniu mokėjimo prašymų teikimo laikotarpiu buvo uždelsti, ir tik vėliau būtų tenkinami naujai pateikti mokėjimo prašymai.

Jei valstybei narei skirta proporcingojo mokėjimo suma viršija tos valstybės narės biudžetinių įsipareigojimų sumą, suma bus išmokama dviem etapais: i) suma, neviršijanti neįvykdyto biudžetinio įsipareigojimo sumos, bus išmokėta pagal SKF reglamento 20 straipsnio 5 dalyje nustatytas mokėjimo taisykles, ir ii) likusi patvirtinto mokėjimo dalis bus išmokėta, kai kitų metų pradžioje bus prisiimti nauji įsipareigojimai.

g. ***Labai prasti rodikliai ir sutarties nutraukimas***

Kaip nurodyta SKF reglamento 20 straipsnio 7 dalyje, jeigu per 15 mėnesių nuo SKF reglamento 19 straipsnyje nurodytų atitinkamų susitarimų sudarymo dienos valstybė narė nepadaro jokios realios pažangos, susijusios su bet kuriomis atitinkamomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis, Komisija turėtų nutraukti sudarytus susitarimus ir panaikinti įsipareigojimą dėl finansinio asignavimo sumos, nedarant poveikio Finansinio reglamento 14 straipsnio 3 daliai.

Siekdama užkirsti kelią tokiai padėčiai, Komisija vykdys reguliarią stebėseną nuo pat pirmųjų įgyvendinimo etapų, dar prieš atsirandant prievolei pranešti apie pirmąsias tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Ši stebėsena bus vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su valstybių narių valdžios institucijomis ir gali būti vykdoma rašytinių pastabų, nuomonių, kuriomis dalijamasi su veikla susijusiuose posėdžiuose ir plėtojant oficialų dialogą dėl įgyvendinimo su paskirtomis SKF institucijomis, ar bet kokios kitos tinkamos struktūros forma.

Pagal SKF reglamento 20 straipsnio 7 dalį, Komisija priims sprendimą dėl susitarimų, sudarytų pagal SKF reglamento 19 straipsnį, nutraukimo, prieš tai suteikusi valstybei narei galimybę per du mėnesius nuo pranešimo apie Komisijos įvertinimą, kad nepadaryta jokios realios pažangos, pateikti pastabas.

Siekdama užkirsti kelią tokiai padėčiai, Komisija vykdys reguliarią stebėseną nuo pat pirmųjų įgyvendinimo etapų, dar prieš atsirandant prievolei pranešti apie pirmąsias tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Ši stebėsena bus vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su valstybių narių valdžios institucijomis ir gali būti vykdoma rašytinių pastabų, nuomonių, kuriomis dalijamasi su veikla susijusiuose posėdžiuose ir plėtojant oficialų dialogą dėl įgyvendinimo su paskirtomis SKF institucijomis, ar bet kokios kitos tinkamos struktūros forma.

VIII. **ES finansinių interesų apsauga**

Įgyvendindamos SKP valstybės narės, kaip lėšų gavėjos, turi imtis visų tinkamų priemonių ES finansiniams interesams apsaugoti.

Konkrečiau, svarbu užtikrinti, kad finansinių asignavimų naudojimas atitiktų taikytiną Sąjungos ir nacionalinę teisę, visų pirma kiek tai susiję su sukčiavimo, korupcijos atvejų ir interesų konfliktų prevencija, nustatymu ir ištaisymu, pagal SKF reglamento 21 straipsnį. Šis reikalavimas taikomas fondo lėšomis remiamoms priemonėms ir investicijoms, be kita ko įgyvendinamoms viešųjų ar privačiųjų subjektų, kurie nėra pažeidžiami namų ūkiai, pažeidžiamos labai mažos įmonės ir pažeidžiami transporto naudotojai.

a. ***Valdymo ir kontrolės sistemos***

Valstybės narės, atsižvelgdamos į savo institucines, teisines ir finansines sistemas, turi sukurti efektyvią ir veiksmingą vidaus kontrolės sistemą. Vidaus kontrolės sistema turi apimti funkcijų atskyrimą ir ataskaitų teikimo, priežiūros ir stebėsenos tvarką.

Valdymo ir kontrolės sistemos turi būti pakankamos, kad būtų galima valdžios institucijoms suteikti patikinimą, kad buvo pasiektos SKP nustatytos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės, kad lėšos buvo valdomos laikantis visų taikytinų teisės aktų, visų pirma valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklių, ir kad įgyvendinimo laikotarpiu ir prieš pateikiant Komisijai mokėjimo prašymą kartu su įrodymais, kad pasiektos siektinos reikšmės ir tarpinės reikšmės, buvo užkirstas kelias interesų konfliktams, sukčiavimui, korupcijai ir dvigubam finansavimui, jie buvo nustatyti ir ištaisyti.

Įgyvendinimo institucijos turi nustatyti tinkamas valdymo patikras, kad patvirtintų, jog į SKP įtrauktos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra pasiektos ir kad nėra rimtų pažeidimų, t. y. sukčiavimo, korupcijos, interesų konflikto ar dvigubo finansavimo atvejų. Patikros galėtų apimti, pavyzdžiui, dokumentų peržiūras, patikras vietoje ir temines kontrolės priemones.

Be to, valstybės narės turi įgyvendinti veiksmingas ir proporcingas kovos su sukčiavimu ir korupcija priemones ir visas kitas priemones, kurių reikia siekiant veiksmingai išvengti interesų konflikto. Jos taip pat turi imtis teisinių veiksmų pasisavintoms lėšoms susigrąžinti. Be to, turi būti numatytas konkretus tinkamų kovos su sukčiavimu ir jo mažinimo priemonių rinkinys, pagrįstas adekvačiu sukčiavimo rizikos vertinimu. Valdymo sistemomis būtina užtikrinti, kad būtų įdiegtos veiksmingos procedūros ir kad apie visus sukčiavimo, korupcijos ir interesų konflikto atvejus būtų tinkamai pranešama ir jie būtų ištaisyti susigrąžinant lėšas.

Valstybės narės turi parengti ir tvarkyti atitinkamas valdymo deklaracijos ir nacionaliniu lygmeniu atliktų auditų santraukos rengimo ir visos audito sekai reikalingos pagrindinės informacijos saugojimo procedūras.

b. ***Sukčiavimo prevencija***

Sukčiavimo prevencijos ir bendro tikrinimo tikslais valstybės narės, teikdamos Komisijai valdymo deklaraciją ir auditų santrauką, turi pranešti apie nustatytus trūkumus ir taisomuosius veiksmus, kurių imtasi. Trūkumai apima:

a) pažeidimus, dėl kurių kompetentinga institucija (administracinė arba teisminė) yra atlikusi pirmąjį vertinimą raštu ir remdamasi konkrečiais faktais yra priėjusi prie išvados, kad buvo padarytas pažeidimas, neatmetant galimybės, kad šią išvadą vėliau gali reikėti patikslinti ar panaikinti atsižvelgiant į pokyčius administracinio ar teismo proceso metu;

b) pažeidimus, dėl kurių reikia pradėti administracinį ar teisminį procesą nacionaliniu lygmeniu, kad būtų nustatyta, ar nėra sukčiavimo ar kitų nusikalstamų veikų atvejų, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2017/1371 3 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose bei 4 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse ir Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu, 1 straipsnio 1 dalies a punkte valstybių narių, kurioms ta direktyva nėra privaloma, atžvilgiu;

c) pažeidimus, padarytus iki bankroto;

d) konkrečius pažeidimus ar grupes pažeidimų, kurių atveju Komisija konkrečiai valstybei narei pateikia raštišką prašymą pateikti informacijos po to, kai kuri nors valstybė narė pateikia pirminį pranešimą.

Atsakomybė už pranešimą apie pažeidimus tenka valstybei narei, kurioje galutinis paramos gavėjas patyrė reikalavimų neatitinkančių išlaidų ir jos buvo apmokėtos vykdant operacijas.

Rekomenduojama, kad valstybė narė nedelsdama praneštų Komisijai apie nustatytus ar įtariamus pažeidimus, nurodydama kitas susijusias valstybes nares, jei pažeidimai gali sukelti pasekmių už jos teritorijos ribų.

Pranešdamos apie pažeidimus nacionalinės institucijos turėtų naudoti standartinį šabloną, patvirtintą kaip BNR XII priedas, su atitinkamais pakeitimais, susijusiais su SKP dalyku. Šiuo tikslu Komisija primygtinai rekomenduoja naudoti Pažeidimų valdymo sistemą, kurioje taip pat galima eksportuoti pažeidimų įrašus į failą, pridedamą prie valdymo deklaracijos ir auditų santraukos.

Pateikta informacija turi būti naudojama pagal tai, kas nurodyta BNR XII priedo 1.5 skirsnį.

c. ***Interesų konfliktas***

Interesų konfliktas kyla, kai asmuo, dalyvaujantis vykdant ES biudžetą, dėl asmeninių interesų negali nešališkai ir objektyviai eiti savo pareigų. Kaip apibrėžta **Finansinio reglamento 61 straipsnyje**, konfliktas kyla, kai dėl priežasčių, susijusių su šeima, emociniu gyvenimu, politinėmis ar nacionalinėmis pažiūromis, ekonominiais interesais arba kitais tiesioginiais ar netiesioginiais asmeniniais interesais, šios pareigos tampa pažeidžiamos. SKF įgyvendinantieji subjektai turi imtis tinkamų priemonių, kad užkirstų kelią interesų konfliktui ir spręstų situacijas, kurios gali būti objektyviai suvokiamos kaip interesų konfliktas.

Interesų konfliktų **tipiški pavyzdžiai**:

— asmeninė nauda (finansinė ar kitokia);

— santykiai (pvz., šeimos nariai, draugai, buvę darbdaviai);

— dvejopas vaidmuo (pvz., asmuo, veikiantis ir kaip valstybės pareigūnas, ir kaip projekto naudos gavėjas).

Interesų konfliktų taisyklės taikomos **visiems asmenims ir subjektams**, dalyvaujantiems valdant ir prižiūrint SKF. Todėl jos taikomos asmenims, dirbantiems institucijose, nurodytose šių gairių dalyje apie paskyrimą.

Siekdamos užtikrinti sąžiningumą ir visuomenės pasitikėjimą, SKF įgyvendinimo institucijos turėtų įgyvendinti toliau nurodytus prevencinius veiksmus.

a) Rizikos vertinimas

— Nustatyti pozicijas ir procesus, kuriuose gali kilti interesų konfliktų.

— Sutelkti dėmesį į rizikos vertinime nurodytas rizikingiausias sritis.

b) Elgesio kodeksai ir deklaracijos

— Reikalauti, kad visi darbuotojai ir išorės ekspertai deklaruotų, jog konfliktų nėra.

— Užtikrinti, kad būtų parengtas aiškus etikos ir profesinio elgesio kodeksas.

c) Pareigų atskyrimas

— Užtikrinti, kad nė vienas asmuo neatliktų kelių vaidmenų, kurie galėtų daryti netinkamą įtaką sprendimams.

— Atskirti pagrindines funkcijas, pvz., vertinimą ir kontrolę.

d) Sprendimų priėmimo skaidrumas

— Saugoti visus dokumentus, susijusius su deklaracijomis dėl interesų konflikto nebuvimo.

e) Mokymas ir sąmoningumo skatinimas

— Reguliariai rengti mokymą darbuotojams ir suinteresuotiesiems subjektams apie interesų konfliktų nustatymą ir valdymą.

Nustatymas ir valdymas

Jei įtariamas arba nustatomas interesų konfliktas:

— susijęs asmuo turi nedelsdamas pranešti apie padėtį;

— atitinkama institucija turi skubiai imtis veiksmų rizikai pašalinti, pvz., perkelti atsakomybę arba pašalinti asmenį iš proceso;

— visi incidentai turi būti tinkamai registruojami.

Įtarus sukčiavimą, klausimas turėtų būti **perduotas Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF)** (žr. skyrių apie sukčiavimą).

Pareigų nevykdymo pasekmės

Nesugebėjimas spręsti interesų konfliktų arba užkirsti jiems kelią gali turėti rimtų finansinių pasekmių ir dėl to Komisija gali susigrąžinti lėšas pagal SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą.

d. ***Dvigubo finansavimo prevencija ir papildomumas su kitomis finansavimo priemonėmis***

Siekiant užtikrinti veiksmingą ir efektyvų ES išteklių naudojimą, labai svarbu užkirsti kelią dvigubam finansavimui. Dvigubas finansavimas yra atvejai, kai **tos pačios išlaidos padengiamos iš įvairių ES finansavimo šaltinių**, ir tai lemia neveiksmingumą ir netinkamą finansinį valdymą.

Pagal SKF, priemonėms ir investicijoms gali būti teikiama papildoma parama iš kitų ES fondų. Tačiau pagal SKF reglamento 13 straipsnį, SKF parama turi **papildyti**, o ne padengti tas pačias išlaidas, kurioms teikiama parama pagal kitas ES programas.

Panašiai kaip EGADP atveju, pagal SKF dvigubas finansavimas gali atsirasti dviem lygmenimis.

— **Valstybės narės lygmeniu**. Valstybės narės privalo savo SKP nustatyti „esamą arba planuojamą priemonių ir investicijų finansavimą iš kitų Sąjungos, tarptautinių, viešųjų arba, kai aktualu, privačiųjų šaltinių, kuriais prisidedama prie plane išdėstytų priemonių ir investicijų“. Patvirtinus SKP, bet kokia papildoma parama iš kitų ES fondų išlaidoms, kurios buvo įtrauktos į SKP išlaidų sąmatą, padengti reikštų, kad valstybė narė gautų paramą iš dviejų skirtingų ES finansavimo šaltinių toms pačioms išlaidoms padengti.

— **Galutinio paramos gavėjo lygmeniu**. Galutinis paramos gavėjas neturėtų gauti paramos toms pačioms išlaidoms padengti tiek iš SKP (per valstybę narę), tiek iš kitų ES fondų.

Toliau nustatomos **valstybių narių pareigos ir atsakomybė** už dvigubo finansavimo prevenciją, nustatymą ir ištaisymą.

Rengimo etapas

— Valstybės narės į savo SKP turi įtraukti išsamią informaciją apie bet kokį esamą ar planuojamą ES finansavimą. Taip užtikrinamas skaidrumas ir padedama anksti nustatyti galimą dubliavimąsi.

— Kiekvienas SKP turi būti pakankamai išsamus, kad būtų galima įrodyti, jog jokios išlaidos nepadengiamos iš daugiau kaip vieno ES finansavimo šaltinio. Dėl veiklos rezultatais grindžiamo SKF pobūdžio, derinant SKF paramą su kitų ES fondų parama, aiškus *ex ante* išlaidų apibrėžimas yra numatytasis metodas siekiant išvengti dvigubo finansavimo. Kalbant apie priemones, kurios tik iš dalies finansuojamos SKF lėšomis, valstybės narės turėtų aiškiai atskirti projektų dalis, finansuojamas SKF lėšomis, ir projektų dalis, finansuojamas kitų ES fondų lėšomis. Pateikdamos savo *ex ante* išlaidų sąmatas, jos turėtų nurodyti šį atskyrimą ir pateikti diferencijuotą tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių, apie kurias turi būti pranešama pagal įvairias ES priemones, nustatymą. *Ex ante* išlaidų atskyrimas gali būti atliktas, pavyzdžiui, nustatant atskirus bendrai finansuojamos priemonės įgyvendinimo etapus arba atskiriant skirtingas išlaidų kategorijas ir priskiriant jas atitinkamoms ES finansavimo priemonėms.

— SKP turėtų būti aiškiai apibrėžtos nacionaliniu ir regionų lygmenimis sukurtos struktūros, procedūros ir kontrolės mechanizmai, kad būtų išvengta dvigubo finansavimo. Šie mechanizmai turėtų būti integruoti į išsamesnes kontrolės sistemas.

Įgyvendinimo etapas

— Valstybėms narėms tenka pagrindinė atsakomybė už SKF lėšų naudojimo stebėseną įgyvendinimo etapu. Joms, be kita ko, reikia užtikrinti, kad visos investicijos ir priemonės būtų finansuojamos pagal SKP, ir imtis taisomųjų veiksmų nustačius dvigubą finansavimą.

— Labai svarbu, kad valstybės narės atliktų reguliarias valdymo patikras ir auditus, be kita ko, galutinių paramos gavėjų lygmeniu, kad nustatytų ir ištaisytų visus dvigubo finansavimo atvejus. Apie nustatytus faktus ir taisomąsias priemones turėtų būti pranešama valdymo deklaracijose ir auditų santraukose.

— Aptikimo mechanizmai. Valstybės narės savo kontrolės sistemose turėtų įdiegti patikimas duomenų rinkimo ir kryžminės patikros metodikas. Visų pirma skatinama naudoti integruotą IT sistemą siekiant užtikrinti, kad būtų greitai nustatytas bet koks dubliavimasis su kitais ES fondais. Galutinio paramos gavėjo lygmeniu patikros turėtų apimti savideklaracijų dėl dvigubo finansavimo nebuvimo patvirtinimą pateikiant atitinkamą papildomą informaciją, pavyzdžiui, kryžminės patikros su turimomis duomenų bazėmis arba galutinių paramos gavėjų apskaitos sistema rezultatus.

— Taisomieji veiksmai. Nustačiusios dvigubo finansavimo atvejus, valstybės narės turi inicijuoti susigrąžinimo procedūras, kad susigrąžintų lėšas iš galutinių paramos gavėjų. Finansavimo šaltinis, dėl kurio finansavimo sprendimas buvo priimtas paskutinį kartą, turėtų būti patikslintas pagal atitinkamos ES programos taisykles.

Komisijos vaidmuo

Komisija išlaiko priežiūros vaidmenį, vertindama SKP nustatytų kontrolės priemonių *ex ante* atskyrimą ir tinkamumą ir stebėdama valstybių narių patikras ir auditus įgyvendinimo metu. Ji gali prašyti papildomos informacijos ir įsikišti, jei valstybės narės nesiima būtinų taisomųjų priemonių.

Siekdama apsaugoti ES biudžetą, Komisija gali pati atlikti auditus ir užtikrinti lėšų susigrąžinimą tais atvejais, kai nustatomas dvigubas finansavimas.

e. ***ES valstybės pagalbos taisyklių laikymasis***

Kaip nurodyta SKF reglamento 40 konstatuojamojoje dalyje, parama priemonėms ir investicijoms, kurioms taikoma SESV 107 straipsnio 1 dalis, turi atitikti ES taisykles dėl **valstybės pagalbos**.

Kai nacionalinės valdžios institucijos gali savo nuožiūra spręsti dėl ES lėšų panaudojimo būdo, šios lėšos laikomos valstybės pagalba, jei laikomasi visų kitų SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų. Atsižvelgiant į kumuliacinį SESV 107 straipsnio 1 dalies kriterijų pobūdį, jei vienas iš kriterijų neįvykdomas, valstybės pagalbos buvimo faktas gali būti atmestas ([18]).

Pavyzdžiui, parama veiklai, kuri nėra ekonominio pobūdžio, t. y. nėra naudojama prekėms tiekti ar paslaugoms teikti rinkoje, nelaikoma valstybės pagalba. Taip gali būti, pavyzdžiui, namų ūkiams skiriamos paramos nuosavo gyvenamojo būsto remontui atžvilgiu, jeigu jie jo nenuomoja ar kitaip nenaudoja ekonominei veiklai vykdyti. Tačiau, kai parama teikiama savininkams, kurie nuomoja savo turtą pažeidžiamiems namų ūkiams, reikia atsižvelgti į valstybės pagalbos taisykles. Tokiais atvejais valstybės narės gali teikti tokią paramą laikydamosi bendrojo *de minimis* reglamento, kuriame, be kita ko, numatyta, kad bendra vienai įmonei vienos valstybės narės suteiktos *de minimis* pagalbos suma neturi viršyti 300 000 EUR per bet kurį trejų metų laikotarpį ([19]).

Kai parama pripažįstama valstybės pagalba, prieš valstybėms narėms suteikiant pagalbą apie šias priemones ir investicijas turi būti pranešta Komisijai ir Komisija jas turi patvirtinti, išskyrus atvejus, kai tos priemonės ir investicijos atitinka taikomas bendrosios išimties reglamento, visų pirma Bendrojo bendrosios išimties reglamento (BBIR), kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant SESV 107 ir 108 straipsnius, sąlygas arba joms taikomas de minimis reglamentas.

Šiuo pagrindu kiekvienos priemonės ir investicijos atžvilgiu SKP valstybių narių prašoma:

— nurodyti, ar parama priemonei arba investicijai bus valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį[10], arba

— nurodyti, ar parama priemonei ar investicijai bus finansuojama pagal esamą valstybės pagalbos schemą, kuriai taikomas bendrosios išimties reglamentas, visų pirma BBIR ar bendroji *de minimis* schema, arba kuri patvirtinta Komisijos sprendimu dėl valstybės pagalbos (nurodant tokios schemos numerį), arba

— nurodyti, ar dėl paramos priemonei ar investicijai bus sukurta nauja valstybės pagalbos priemonė ir paaiškinti, ar ji atitiks bendrosios išimties reglamento ar BBIR (nurodant straipsnį) arba bendrojo *de minimis* reglamento sąlygas, arba

— nurodyti, ar dėl paramos priemonei arba investicijai reikia pranešti apie valstybės pagalbą, ir, jei taip, nurodyti, kada valstybė narė planuoja pateikti išankstinį pranešimą arba pranešti Komisijai apie planuojamą priemonę ar investiciją ir taikytiną valstybės pagalbos priemonę, kuria užtikrinamas jos suderinamumas su vidaus rinkos taisyklėmis.

Pažymėtina, kad jei laikomasi Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 nuostatų, kompensacijai už viešųjų paslaugų įsipareigojimus sausumos transporto srityje netaikomas reikalavimas apie tai iš anksto pranešti Komisijai pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį ([20]).

Jei valstybė narė nėra tikra, ar priemonė arba investicija yra susijusi su valstybės pagalba ir ar yra suderinama su ES valstybės pagalbos taisyklėmis, ji šiuo klausimu turėtų konsultuotis su Komisija.

Pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį, valstybės narės, prieš suteikdamos valstybės pagalbos priemones, privalo apie jas pranešti Komisijai.

([18]) Išsamesnės gairės dėl to, kokios priemonės gali būti laikomos valstybės pagalba, su pavyzdžiais pateikiamos Komisijos pranešime dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (2016/C 262/01), atsižvelgiant į bylų nagrinėjimo patirtį iki 2016 m. Be to, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės orientaciniuose šablonuose dėl valstybės pagalbos pateikiama pavyzdžių, kaip atskirti pagalbos ir ne pagalbos atvejus, ir informacijos apie galimai taikytinas valstybės pagalbos procedūras ir priemones, visų pirma:
- Orientacinis šablonas. Investicinė / veiklos pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir energijos vartojimo efektyvumui didinti;
- Orientacinis šablonas. Pastatų energijos vartojimo efektyvumas;
- Orientacinis šablonas. Priemokos už visai netaršių ir mažataršių kelių transporto priemonių įsigijimą.

([19]) 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/2831 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 2023/2831, 2023 12 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj).

([20]) Išsamesnės gairės pateikiamos Komisijos pranešime dėl Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų aiškinamųjų gairių (OL C 222, 2023 6 26, p. 1).

Kai valstybė narė teikia valstybės pagalbą pagal Bendrosios išimties reglamentą arba *De minimis* reglamentą, ji turi užtikrinti, kad būtų laikomasi visų atitinkamų nuostatų ([21]).

f. ***Viešųjų pirkimų taisyklių laikymasis***

Patikimo finansų valdymo tikslais ir atsižvelgiant į rezultatais grindžiamą fondo pobūdį, turėtų būti nustatytos konkrečios taisyklės dėl biudžetinių įsipareigojimų, lėšų mokėjimo, jų mokėjimo sustabdymo ir susigrąžinimo, taip pat dėl su finansine parama susijusių susitarimų nutraukimo. Valstybės narės turėtų imtis tinkamų priemonių siekdamos užtikrinti, kad lėšos, susijusios su fondo remiamomis priemonėmis, būtų naudojamos laikantis taikytinų ES ir nacionalinės teisės aktų, susijusių su jo taikymu, įskaitant teisės aktus dėl viešųjų pirkimų ir viešųjų paslaugų įsipareigojimų kelių transporto srityje ([22]). Taip pat reikalaujama, kad valstybės narės sukurtų vidaus kontrolės sistemas, kuriomis būtų suteiktas patikinimas dėl šios atitikties.

Nustatydamos kontrolės sistemą, nacionalinės valdžios institucijos turėtų įvertinti įvairioms priemonėms būdingą riziką ir įvertinti, ar viešųjų pirkimų nuostatos būtų taikomos užtikrinant tiesioginį ryšį tarp veiklos, kuria grindžiamos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės, ir viešųjų pirkimų procedūrų ir kontrolės, kuri turėtų būti vykdoma remiantis tinkamu rizikos vertinimu, masto.

Nustatyta viešųjų pirkimų taisyklių laikymosi užtikrinimo tvarka turėtų būti proporcinga nustatytai rizikai, o patikimos kontrolės sistemos veikimas turėtų būti patvirtintas paskirtosioms audito įstaigoms atliekant sistemų auditus. Patikinimą taip pat galima gauti atlikus audito veiksmus, susijusius su kitais fondais, jeigu viešųjų pirkimų kontrolės sistema yra identiška SKF tikslais naudojamai sistemai.

Atsižvelgiant į SKF pobūdį, t. y. į tai, kad mokėjimai yra susiję su tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimu, nereikalaujama tikrinti visų viešųjų pirkimų procedūrų, susijusių su įgyvendintomis priemonėmis. Vis dėlto, kai tarp veiklos, kuria prisidedama prie tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių, ir viešųjų pirkimų procedūrų yra tiesioginis ryšys, nacionalinės institucijos turėtų nustatyti aiškias procedūras, pagal kurias, atliekant rizikos vertinimą, būtų nustatytas veiksmų, kurie turėtų būti atlikti vykdant viešųjų pirkimų procedūrą, įskaitant sutarčių įgyvendinimo etapą, mastas.

Viešųjų pirkimų pažeidimai, kurie buvo aptikti arba apie kuriuos pranešta nacionalinėms institucijoms, nustatomi tada, kai yra tiesioginis ryšys tarp veiklos ir neteisėtų viešųjų pirkimų procedūrų. Aiškus tiesioginis ryšys atsiranda, pavyzdžiui, kai viešųjų pirkimų sutartyje dėl pastatų renovacijos nustatomas pažeidimas, jei plane numatyta susijusi investicija į energinę renovaciją.

Jei nacionalinės institucijos (arba Komisija) nustato viešųjų pirkimų pažeidimus, reikėtų atlikti proporcingas pataisas, kad būtų apsaugoti ES finansiniai interesai ir užtikrinta atitiktis ES ir nacionalinės teisės aktams.

Jei neįmanoma tiksliai kiekybiškai įvertinti finansinio poveikio dėl viešųjų pirkimų procedūros pažeidimo pobūdžio, reikia taikyti fiksuoto dydžio pataisą. Be to, finansinės pataisos gali būti taikomos tik jei pažeidimas turi arba galėtų turėti finansinį poveikį ES biudžetui. Komisija mano, kad kitiems ES fondams skirtos gairės ([23]) yra tinkamos proporcingoms pataisoms nustatyti.

([21]) Išsamesnės gairės dėl to, kokios priemonės gali būti laikomos valstybės pagalba, su pavyzdžiais pateikiamos Komisijos pranešime dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (2016/C 262/01), atsižvelgiant į bylų nagrinėjimo patirtį iki 2016 m. Be to, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės orientaciniuose šablonuose dėl valstybės pagalbos pateikiama pavyzdžių, kaip atskirti pagalbos ir ne pagalbos atvejus, ir informacijos apie galimai taikytinas valstybės pagalbos procedūras ir priemones, visų pirma:
— Orientacinis šablonas. Investicinė / veiklos pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir energijos vartojimo efektyvumui didinti;
— Orientacinis šablonas. Pastatų energijos vartojimo efektyvumas;
— Orientacinis šablonas. Priemokos už visai netaršių ir mažataršių kelių transporto priemonių įsigijimą.

([22]) Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 nustatytas privalomo konkurso kelių transporto viešųjų paslaugų sutartims sudarymo principas. Reglamente nustatomos sąlygos, pagal kurias kompetentingos institucijos, nustatydamos viešųjų paslaugų įsipareigojimus ar sudarydamos sutartis dėl jų, už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą kompensuoja viešųjų paslaugų operatoriams patirtas sąnaudas ir (arba) suteikia išimtines teises.

([23]) 2019 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendimas, kuriuo nustatomos su Sąjungos finansuotomis išlaidomis susijusių finansinių pataisų, kurias reikia atlikti dėl taikytinų viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo, nustatymo gairės.

Apibrėždamos finansinės pataisos pagrindą, nacionalinės valdžios institucijos turi nustatyti su atitinkama priemone susijusio pažeidimo pobūdį ir sunkumą, taip pat susijusias tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Dėl pažeidimų, kurie laikomi sunkiausiais (pvz., dėl kurių pagal minėtas gaires būtų taikoma 100 proc. pataisa) iš esmės turėtų būti visiškai pataisytos pagrindinės išlaidos, susijusios su atitinkamomis tarpinėmis reikšmėmis / siektinomis reikšmėmis. Nacionalinės institucijos turėtų gebėti įrodyti, kad pataisos buvo įgyvendintos tinkamai ir buvo proporcingos nustatytam pažeidimui.

IX. **Skaitmeninė sistema, duomenų apie galutinius finansinio asignavimo gavėjus rinkimas ir saugojimas**

Įgyvendindamos savo valdymo ir kontrolės sistemas, valstybės narės turi taikyti veiksmingą sistemą siekdamos užtikrinti, kad būtų saugoma visa audito sekai užtikrinti reikalinga informacija ir dokumentai.

Valstybės narės turi saugoti įrašus pagal Finansinio reglamento 133 straipsnį, kurių atskaitos taškas yra Komisijos atlikta mokėjimo operacija, susijusi su atitinkama priemone ar investicija.

a. ***Viena skaitmeninė atitinkamos informacijos apie priemonių ir investicijų įgyvendinimą registravimo sistema***

Pagal reguliavimo reikalavimus valstybės narės raginamos sukurti vieną skaitmeninę priemonių ir investicijų registravimo ir stebėsenos sistemą. Siekiant skaidraus, veiksmingo ir atskaitingo SKP įgyvendinimo, ši skaitmeninė sistema yra viena iš pagrindinių SKF nacionalinių valdymo ir kontrolės aplinkos sudedamųjų dalių.

Sistema turi būti kuriama pagal patvirtintą tarptautinę skaitmeninės plėtros metodiką ir prie jos turi būti pridėtas išsamus elektroninės sistemos aprašymas, įskaitant struktūrinę schemą (centrinė ar bendra tinklo sistema arba decentralizuota sistema su sistemų tarpusavio ryšiais). Valstybės narės taip pat raginamos savo SKP aiškiai aprašyti elektroninių sistemų saugumo, vientisumo ir konfidencialumo užtikrinimo procedūras.

Sistemų struktūra ir funkcijos gali skirtis, tačiau paprastai jos turėtų tenkinti toliau nurodytas savybes.

i. **Priemonių ir investicijų registravimas**: visų patvirtintų ir į SKP įtrauktų investicijų ir priemonių registravimo ir katalogavimo modulis, kuriame pateikiama išsami informacija apie kiekvieną projektą, įskaitant tikslus, terminus, biudžetus, numatomus rezultatus, galutinį paramos gavėją ir kt.

ii. **Stebėsena ir ataskaitų teikimas**: projektų pažangos stebėjimo priemonės, įskaitant įgyvendinimo būklę, sumokėtus finansinius įnašus ir tarpinių reikšmių bei siektinų reikšmių pasiekimą. Taip galima užtikrinti sekimą realiuoju laiku ir greitai nustatyti bet kokius vėlavimus ar problemas.

iii. **Rodiklių duomenys**: kompiuterizuotas atskirų dalyvių duomenų, kurie kartu su kitais įgyvendinimo ir rezultato rodikliais turi būti teikiami kaip bendrųjų namų ūkių rodiklių dalis, registravimas ir saugojimas.

iv. **Apskaitos įrašai arba atskiri apskaitos kodai**, atitinkantys galutiniams paramos gavėjams išmokėtą finansinės paramos įnašą, nurodyti Komisijai pateiktuose mokėjimo prašymuose.

v. **Duomenų analizė ir vizualizavimas**: projektų veiksmingumo duomenų analizės ir vizualizavimo pajėgumai, kurie gali padėti nustatyti tendencijas, modelius ir tobulintinas sritis. Tai gali padėti priimant sprendimus ir koreguojant politiką.

vi. **Skaidrumas ir atskaitomybė:** priemonės, kuriomis užtikrinamas skaidrumas, pavyzdžiui, viešos suvestinės ir atvirųjų duomenų portalai, kuriuose visuomenė ir kiti suinteresuotieji subjektai gali gauti informacijos apie tai, kaip naudojamos SKF lėšos. Taip didinama atskaitomybė ir pasitikėjimas fondo valdymu.

vii. **Sąveikumas su kitomis nacionalinėmis ir ES sistemomis**: gebėjimas užtikrinti sąveikumą su kitomis nacionalinėmis sistemomis (pvz., viešaisiais pirkimais, finansų valdymu) ir ES platformomis (pvz., „Kohesio“, ES finansinio skaidrumo sistema, ARACHNE ir kt.), siekiant užtikrinti nuoseklumą ir palengvinti keitimąsi informacija.

Valstybės narės raginamos naudoti ir pritaikyti esamas skaitmenines sistemas, pavyzdžiui, EGADP arba sanglaudos politikos programoms taikomas sistemas, kad jos gautų visų pagal tas priemones finansuojamų veiksmų apžvalgą, galėtų užtikrinti didesnį papildomumą ir atidžiai stebėti, kaip išvengiama dvigubo tų pačių projektų finansavimo. Jei reikia sukurti naują sistemą, labai svarbu ją integruoti į esamas priemones, kad būtų galima gauti išsamią informaciją apie, pavyzdžiui, pagal EGADP finansuojamus projektus, ir kad jie galėtų būti suderinti su investicijomis, kurios bus kuriamos pagal SKP.

b. ***Valstybių narių ir Komisijos elektroninio keitimosi duomenimis sistemos naudojimas***

Siekdama užtikrinti veiksmingą ir saugų keitimąsi duomenimis, Komisija sistemoje SFC2021 įdiegė specialų visų su SKP susijusių operacijų valdymo modulį. Ši sistema jau bus naudojama teikiant SKP, o vėliau pritaikyta visiems oficialiems Komisijos ir valstybių narių pranešimams apie SKP įgyvendinimą (pakeitimams, mokėjimams, ataskaitoms ir t. t.) pateikti.

Apskritai sistemos SFC2021 SKP modelis apims:

a) interaktyviąsias formas arba formas, kurias sistema automatiškai užpildo pagal sistemoje jau užregistruotus duomenis;

b) automatinius skaičiavimus, mažinant naudotojų darbą įvedant skaičius;

c) automatines įterptąsias kontrolės priemones, skirtas patikrinti, ar perduodami duomenys yra nuoseklūs ir atitinka taikomas taisykles;

d) sistemos sukurtus SFC2021 naudotojams skirtus įspėjimus, kad tam tikrus veiksmus atlikti galima arba ne;

e) sistemoje tvarkomos informacijos būsenos sekimą internetu;

f) galimybę gauti ankstesnius duomenis, susijusius su visa įvesta programos informacija;

g) galimybę naudotis privalomu e. parašu, apibrėžtu Reglamente (ES) Nr. 910/2014, kuris teismo procese bus pripažįstamas kaip įrodymas.

Siekiant užtikrinti tinkamą sistemos administravimą, nacionaliniu lygmeniu turi būti nustatyta tinkama SFC2021 informacinių technologijų saugumo politika. Politika, kuri taip pat turėtų būti taikoma sistemą naudojantiems darbuotojams, turėtų atitikti atitinkamas ES taisykles, visų pirma Komisijos sprendimą (ES, Euratomas) 2017/46 ([24]) ir jo įgyvendinimo taisykles. Šiuo tikslu kiekviena valstybė narė turės sudaryti ir tvarkyti asmenų, atsakingų už saugumo politikos nustatymą, palaikymą ir tinkamo taikymo SFC2021 nacionaliniu lygmeniu užtikrinimą, sąrašą ([25]). Šie asmenys taip pat gali atlikti tas pačias užduotis, susijusias su kitais sistemoje valdomais fondais.

Pagrindinė valstybių narių atsakomybė bus nuolat atnaujinti institucijų, kurios atlieka tam tikras užduotis pagal SKF reglamentą, sąrašą ir patikrinti informaciją, kurią pateikė asmuo, kuris nėra asmuo, pateikęs duomenis. Be to, bus privaloma nustatyti pirmiau nurodytų užduočių atskyrimo tvarką valstybės narės valdymo ir kontrolės informacijos sistemose, automatiškai sujungtose su SFC2021. Galiausiai valstybės narės turėtų nustatyti tvarką, kurią taikant būtų užtikrinama fizinių asmenų privatumo ir asmens duomenų bei teisės subjektų komercinio konfidencialumo apsauga pagal Direktyvą 2002/58/EB, Reglamentą (ES) 2016/679 ir Direktyvą (ES) 2018/1972.

Konkrečiau, nacionalinės institucijos turi parengti atnaujintus dokumentus, kuriuose būtų nurodyta, kaip kitos nacionalinės, regionų ar vietos kompiuterinės sistemos bus prijungtos prie SFC2021 per techninę sąsają, pavyzdžiui, keičiantis duomenimis. Dokumentuose taip pat turi būti nurodytos tų sistemų saugumo priemonės, atitinkančios SFC2021 saugumo reikalavimus. Konkrečiai jie turi apimti:

(i) fizinį saugumą;

(ii) duomenų laikmenų ir prieigos kontrolę;

(iii) saugojimo kontrolę;

(iv) prieigos ir slaptažodžių kontrolę;

(v) stebėseną;

(vi) sujungimą su SFC2021;

([24]) 2017 m. sausio 10 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2017/46 dėl Europos Komisijos ryšių ir informacinių sistemų saugumo.
([25]) Išsamus užduočių, kurias turi atlikti nacionalinis kontaktinis asmuo, sąrašas pateiktas BNR XV priede.

(vii) ryšių infrastruktūrą;

(viii) žmogiškųjų išteklių valdymą prieš įdarbinant, įdarbinimo metu ir įdarbinus;

(ix) incidentų valdymą.

Atsižvelgiant į SKF ir sanglaudos politikos fondų poreikių panašumą, išsamus įsipareigojimų, susijusių su bendros SFC2021 sistemos naudojimu, sąrašas pateikiamas BNR XV priede. Komisijos tarnybos pateiks valstybių narių rinktinų duomenų techninės specifikacijas.

c. ***Duomenų apie galutinius paramos gavėjus rinkimas, registravimas ir saugojimas***

Pagal SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalies d punktą reikalaujama, kad nacionalinės institucijos rinktų, registruotų ir saugotų elektroninėje sistemoje ir užtikrintų galutinių paramos gavėjų prieigą prie standartizuotų kategorijų duomenų, taip pat prie kai kurių kitų svarbių SKP įgyvendinimo elementų. Siekiant užtikrinti saugomų duomenų prieinamumą duomenys turėtų būti perduodami per interaktyvią naudotojo sąsają (t. y. internetinę taikomąją programą) arba per techninę sąsają, kuri naudoja iš anksto nustatytus protokolus (t. y. internetines paslaugas), kuri sudarytų galimybę automatiškai sinchronizuoti ir perduoti duomenis tarp valstybių narių informacinių sistemų ir Komisijos sistemos SFC2021.

Turi būti renkami bent šie duomenys:

— finansinių asignavimų galutinių gavėjų (kurie turi būti suprantami kaip asmuo arba subjektas, turintys sutartinius santykius su SKF paramą teikiančia ir tiesiogiai finansinius asignavimus gaunančia institucija) pavadinimas ([26]), jų PVM mokėtojo kodai arba mokesčių mokėtojo identifikaciniai numeriai ir iš fondo skiriamų finansinių asignavimų suma;

— rangovo (-ų) arba subrangovo (-ų) pavadinimas ir jo (jų) PVM mokėtojo (-ų) kodas (-ai) arba mokesčių mokėtojo (-ų) identifikacinis (-iai) numeris (-iai) ir sutarties (-čių) vertė, kai pagal ES arba nacionalinę viešųjų pirkimų teisę galutinis finansinių asignavimų gavėjas yra perkančioji organizacija;

— finansinių asignavimų gavėjo tikrojo (-ųjų) savininko (-ų), apibrėžto (-ų) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/849 ([27]) 3 straipsnio 6 dalyje, arba rangovo vardas (-ai), pavardė (-ės), gimimo data (-os) ir PVM mokėtojo (-ų) kodas (-ai) arba mokesčių mokėtojo identifikacinis (-iai) numeris (-iai);

— fondo lėšomis įgyvendinamų priemonių ir investicijų sąrašas su bendra viešojo tų priemonių ir investicijų finansavimo suma, nurodant lėšų, sumokėtų iš kitų fondų, finansuojamų iš ES biudžeto, sumą.

X. **Patikinimas, auditas ir kontrolė**

Siekdama gauti patikinimą dėl tarpinių reikšmių bei siektinų reikšmių ir susijusių mokėjimų, Komisija atliks toliau nurodytus audito veiksmus.

Tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimo auditai **(pagal EGADP modelį)**	Kasmet, rizikos vertinimo pagrindu, pateikus mokėjimo prašymus (kartu su valdymo deklaracijomis) ir metinę audito santrauką. Atliekant auditą bus vertinamas baigtumo lygis, tarpinės reikšmės ir (arba) siektinos reikšmės pasiekimas ir priemonės įgyvendinimas. SKP vertinimo pagrindas turėtų būti audituojamas kiekvieno SKP atveju. Kaip ir EGADP atveju, metiniame audito plane turėtų būti nustatyta apsilankymo bent kartą per metus siektina reikšmė valstybių narių lygmeniu.

([26]) Pavyzdžiui, namų ūkiai, gaunantys viešojo transporto kuponus, būtų laikomi galutiniais paramos gavėjais. Taip pat, galutiniu paramos gavėju būtų laikomas viešasis subjektas, gaunantis paramą transporto priemonėms įsigyti.

([27]) 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB.

Be to, siekdama apsaugoti ES finansinius interesus, Komisija atliks toliau nurodytus audito veiksmus.

Sistemų auditai: atitikties ir teminiai auditai (be kita ko, tikrinant tokias sritis kaip dvigubas finansavimas, valstybinis auditas, viešieji pirkimai, interesų konfliktas, korupcija, sukčiavimas). Tai yra valstybių narių lygmeniu įdiegtų **sistemų** auditai (SKP įgyvendinimo įstaigų tikrinimas, nustatytų pagrindinių reikalavimų stebėjimas, horizontalusis reikalavimas įgyvendinti supaprastinimo priemones paramos gavėjų atžvilgiu).	Kasmet, atsižvelgiant į rizikos vertinimą. Tokio pobūdžio audito reikalaujama pagal SKF reglamento 21 straipsnį dėl ES finansinių interesų apsaugos ir kitus netiesiogiai su juo susijusius straipsnius (pvz., 17 straipsnį). EGADP patirtis parodė, kad šie auditai turi būti atliekami anksti, nes priešingu atveju kyla rizika, kad atsiras patikinimo spraga, kurią vėliau labai sunku pašalinti. Kalbant konkrečiai apie retus atvejus, kai audito institucijos anksčiau nedalyvavo įgyvendinant EGADP ar sanglaudos politiką, bus atliktas sistemų auditas, siekiant įvertinti jų pasirengimą apdoroti SKP informaciją.

a. ***Valdymo ir kontrolės sistemų vertinimas***

Pagal SKF reglamento III priede nustatytus pagrindinius reikalavimus, valstybės narės privalo atlikti tinkamą ir nepriklausomą sistemų ir operacijų auditą.

Sistemų auditas turėtų apimti atitinkamu lygmeniu atliekamą operacijų ir sandorių kontrolės priemonių testavimą. **Atliekant sistemų ir operacijų auditus naudojamų kontrolės priemonių testų imties dydžio nustatymo metodika** turėtų atitikti tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus.

Šie testai kartu su kitais kokybiniais elementais ir audito procedūromis sudaro atitinkamos valdymo ir kontrolės sistemos vertinimo pagrindą.

Audito institucija pirmiausia turės padaryti išvadas dėl kiekvieno vertinimo kriterijaus, po to – dėl kiekvieno pagrindinio reikalavimo, o po to – dėl kiekvienos institucijos. Šis laipsniškas metodas sudarys sąlygas padaryti bendrą išvadą dėl **valdymo ir kontrolės sistemos veikimo**. **Bendrose išvadose** bus naudojamos toliau išvardytos bendrai taikytinos kategorijos.

— **1 kategorija – veikia gerai. Tobulinti nereikia arba reikia tik minimaliai patobulinti**. Trūkumų nenustatyta arba nustatyti tik smulkūs trūkumai. Šie trūkumai neturi poveikio arba turi nedidelį poveikį tam, kaip veiksmingai vykdomi vertinami pagrindiniai reikalavimai ir (arba) kaip veikia institucijos ir (arba) sistema.

— **2 kategorija – veikia. Reikia šiek tiek patobulinti.** Yra vienas ar daugiau (nedidelių) trūkumų. Šie trūkumai turi vidutinį poveikį tam, kaip veiksmingai vykdomi vertinami pagrindiniai reikalavimai ir (arba) kaip veikia institucijos ir (arba) sistema. Parengtos rekomendacijos, ką turi įgyvendinti audituojama institucija.

— **3 kategorija – veikia iš dalies. Reikia iš esmės tobulinti.** Yra vienas ar keli rimti trūkumai, dėl kurių fondams kyla pažeidimų rizika. Poveikis tam, kaip veiksmingai vykdomi vertinami pagrindiniai reikalavimai ir (arba) kaip veikia institucijos ir (arba) sistema, yra reikšmingas. Parengtos rekomendacijos, kaip gerokai pagerinti sistemą, kurias turi įgyvendinti audituojama institucija.

— **4 kategorija – neveikia.** Yra daug rimtų ir (arba) plačiai paplitusių trūkumų, dėl kurių fondams kyla pažeidimų rizika. Poveikis tam, kaip veiksmingai vykdomi vertinami pagrindiniai reikalavimai ir (arba) kaip veikia institucijos ir (arba) sistema, yra reikšmingas; įvertinti pagrindiniai reikalavimai vykdomi ir (arba) institucijos ir (arba) sistema veikia prastai arba visai nevykdomi / neveikia. Parengtos rekomendacijos, kaip iš esmės pagerinti arba reformuoti sistemą, kurias turi įgyvendinti audituojama institucija.

Auditoriai turėtų remtis savo profesine nuovoka, kad padarytų tinkamą išvadą dėl kiekvienos institucijos, atsižvelgdami į visus kitus turimus audito įrodymus, įskaitant, kai tinkama, atitinkamus pagal sanglaudos politikos programas arba EGADP atliktų auditų rezultatus.

Audito institucija turi rinkti ir registruoti tinkamus audito įrodymus, įskaitant visus darbinius dokumentus, parengtus kontrolinius sąrašus, preliminarias ataskaitas, taip pat visus institucijai pateiktus prieštaravimų procedūrų dokumentus.

Valdymo ir kontrolės sistemos veikimo rezultatais turėtų būti naudojami nustatant **operacijų auditų** testavimo apimtį, siekiant pateikti pagrįstą patikinimą Komisijai, kad **į mokėjimo prašymus** įtrauktos **tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės** buvo pasiektos.

Užbaigusi sistemų ir operacijų auditą, audito institucija turėtų nuolat atnaujinti kiekvienos institucijos patikinimo lygio suvestinę.

Audito institucija turėtų reguliariai rengti audito ataskaitą, kurioje apibendrinami pagal tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus atlikti auditai, ir nusiųsti ją už valdymo deklaracijos pasirašymą atsakingai institucijai. Ataskaitoje turėtų būti nurodyta auditų apimtis (t. y. audituojama išlaidų suma ir laikotarpis), nustatytų trūkumų analizė ir visi taisomieji veiksmai, kurių imtasi.

Audito ataskaitoje taip pat turėtų būti pateikta audito išvada, kurioje būtų nurodyta, ar audito institucija, atlikdama savo darbą, gavo pagrįstą patikinimą, kad į mokėjimo prašymą įtrauktos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra pasiektos. Šią audito ataskaitą reikėtų pridėti prie mokėjimo prašymo Komisijai pagal SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalies c punktą (daugiau informacijos pateikta skyriuje apie mokėjimo prašymo parengimą).

XI. **Finansinės paramos mažinimas ir lėšų susigrąžinimas**

Pagal su valstybe nare sudarytą dvišalį susitarimą ir reglamento 21 straipsnio 4 dalį, Komisija gali proporcingai sumažinti fondo paramą ir susigrąžinti į ES biudžetą visas mokėtinas sumas ES finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų atvejais, kurių valstybė narė neištaisė ir (arba) nesusigrąžino, arba šiurkštaus iš dvišalių susitarimų, nurodytų 19 straipsnio 1 dalyje, kylančios pareigos pažeidimo atveju.

Priimdama sprendimą dėl susigrąžinamos arba paramos sumažinimo sumos, Komisija kaip atskaitos tašką naudos konkrečios priemonės ar investicijos, kuriai daromas poveikis, tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių išmokos vertes arba, kai paveikta daugiau nei viena priemonė ir (arba) investicija, – atitinkamų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių išmokos verčių proporciją. Taip laikomasi proporcingumo principo ir atsižvelgiama į ES finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo, korupcijos ar interesų konflikto arba pareigos pažeidimo atvejų rimtumą.

Tačiau sukčiavimo atvejais reikėtų taikyti visą finansinę korekciją tiek nacionalinio, tiek ES biudžeto lygmeniu, neatsižvelgiant į jokius proporcingus aspektus.

Paramos sumažinimo atveju bus atsižvelgiama į šiuos elementus:

— visos valdymo ir kontrolės sistemos didelio trūkumų sunkumą;

— didelių trūkumų dažnumą ir mastą;

— finansinės žalos ES biudžetui laipsnį.

Nagrinėjant atvejį gali būti vienas arba daugiau šių elementų: sukčiavimas, esminės klaidos, pažeidimai, teisinių įsipareigojimų nesilaikymas skiriant paramą, teisinių įsipareigojimų nesilaikymas dotacijos įgyvendinimo etapu, netinkamas veiklos įgyvendinimas, neteisingi duomenų pranešimai ir t. t.

Jei taikomos ekstrapoliuotos finansinės pataisos, siekiant nustatyti finansinę pataisą, reprezentatyviosios imties nagrinėjimo rezultatai yra ekstrapoliuojami likusiai daliai tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių tiriamosios visumos, iš kurios sudaryta imtis.

Kai turi būti taikomos fiksuoto dydžio finansinės pataisos, siekiant užtikrinti jų taikymo skaidrumą ir nuspėjamumą, jų dydis nustatomas taip:

a) jei dideli trūkumai yra tokie esminiai, dažni ar plačiai paplitę, kad dėl jų visiškai neveikia sistema ir dėl to kyla rizika viso susijusio asignavimo teisėtumui ir tvarkingumui, **taikoma 100 proc. fiksuotoji norma**;

b) jei dideli trūkumai yra labai dažni ar plačiai paplitę ir dėl jų atsiranda labai rimtų sistemos veikimo trikčių ir dėl to kyla rizika labai didelės susijusio asignavimo dalies teisėtumui ir tvarkingumui, **taikoma 50 proc. fiksuotoji norma**;

c) jei dideli trūkumai yra tokie dažni ar plačiai paplitę, kad dėl jų atsiranda rimtų sistemos veikimo trikčių ir dėl to kyla rizika labai didelės susijusio asignavimo dalies teisėtumui ir tvarkingumui, **taikoma 25 proc. fiksuotoji norma**;

d) jei dideli trūkumai atsiranda, nes sistema veikia ne visiškai arba ji veikia taip prastai arba taip nereguliariai, kad kyla rizika didelės susijusio asignavimo dalies teisėtumui ir tvarkingumui, **taikoma 10 proc. fiksuotoji norma**;

e) jei dideli trūkumai atsiranda, nes sistema veikia nenuosekliai ir todėl kyla rizika reikšmingos susijusio asignavimo dalies teisėtumui ir tvarkingumui, **taikoma 5 proc. fiksuotoji norma**.

Jeigu, atsakingoms institucijoms nesiėmus taisomųjų priemonių po to, kai vieno audito ciklo metu buvo sumažinta paramos suma, tie patys dideli trūkumai nustatomai ir atliekant paskesnius audito veiksmus, dėl tebeegzistuojančių didelių trūkumų pataisos norma gali būti padidinta iki kitos aukštesnės kategorijos neviršijančio dydžio.

Prieš sumažindama paramos sumą, Komisija valstybei narei privalo suteikti galimybę pateikti pastabų. Visos pastabos bus išsamiai išnagrinėtos prieš priimant galutinį sprendimą dėl dotacijos sumažinimo.

Jeigu fiksuotosios normos dydis yra neproporcingas atsižvelgus į pirmiau išvardytus elementus ir valstybės narės pateiktas pastabas, pataisos norma gali būti sumažinta.

XII. **Socialinio klimato fondo vertinimas ir socialinių klimato planų tinkamumo vertinimas**

a. ***Socialinio klimato fondo vertinimas***

Komisija turi atlikti du Socialinio klimato fondo (SKF) vertinimus. SKF reglamento 27 straipsnyje nustatyta, kad po dvejų metų nuo SKP įgyvendinimo pradžios Komisija atliks pirmąjį SKF įgyvendinimo ir veikimo vertinimą ([28]), o iki 2033 m. pabaigos – *ex post* vertinimą. Kas dvejus metus kiekvienos valstybės narės rengiamos pažangos ataskaitos (žr. šių gairių IV skyriaus c dalį) bus svarbūs informacijos šaltiniai Komisijos atliekamiems vertinimams.

Pirmajame vertinime, kurį atliks Komisija, bus atsižvelgta į visą susijusią turimą informaciją. Dėl ankstyvo teisės aktais nustatyto laikotarpio vidurio vertinimo termino (t. y. dvejų metų nuo SKP įgyvendinimo pradžios) labai tikėtina, kad bus pasiektas tik pradinis arba tarpinis priemonių įgyvendinimo etapas. Atsižvelgiant į tai, pirmosios valstybių narių pažangos ataskaitos, kurias valstybės narės turi pateikti iki 2027 m. kovo 15 d., bus pagrindinis informacijos šaltinis vertinant pažangą ir pradinių priemonių ir investicijų rezultatus, visų pirma jų indėlį siekiant fondo tikslų.

Komisija apsvarstys galimybę labai iš anksto konsultuotis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad surinktų papildomus duomenis apie fondo įgyvendinimą. Taip pat bus atsižvelgta į bet kokią kitą nacionaliniu lygmeniu atliktą patikimą fondo įgyvendinimo ir pirmųjų pasiektų rezultatų analizę. Pastaroji turėtų būti parengta ne vėliau kaip iki 2027 m. vidurio, kad ja būtų galima remtis Komisijai atliekant laikotarpio vidurio vertinimą ir, jei tikslinga, pateikti įrodymų dėl pasiūlymų iš dalies pakeisti SKF reglamentą.

Iki 2033 m. pabaigos Komisija atliks *ex post* vertinimą, kuriame bus pateiktas bendras SKF vertinimas, įskaitant informaciją apie jo poveikį ([29]).

Be to, siekiant įvertinti ilgalaikį į SKP įtrauktų priemonių ir investicijų poveikį, valstybės narės raginamos atlikti savo nacionalinių priemonių ir iš SKF lėšų finansuojamų investicijų poveikio vertinimus, atsižvelgiant į SKF reglamento IV priede išvardytus bendruosius rodiklius, bent vieną kartą fondo gyvavimo laikotarpiu ir, pageidautina, iki 2032 m. pabaigos, kad Komisija galėtų atsižvelgti į šiuos rezultatus atlikdama fondo *ex post* vertinimą.

([28]) Žr. SKF reglamento 27 straipsnį.

([29]) Plg. ES reglamento 2023/955 27 straipsnio 3 dalį: *„Ne vėliau kaip 2033 m. gruodžio 31 d. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pateikia nepriklausomo ex post vertinimo ataskaitą. Ex post vertinimo ataskaitą sudaro bendras Fondo vertinimas ir joje pateikiama informacija apie jo poveikį“.*

Nors valstybių narių institucijos bus atsakingos už tokių vertinimų atlikimą ir koordinavimą, visi klausimai ir keitimasis gerąja praktika bus aptariami Komisijos sukurtame reguliariame forume stebėsenos ir vertinimo veiklai, susijusiai su SKF, aptarti. Be to, Komisija išnagrinės būdus, kaip teikti metodinę ir techninę paramą ir skirti išteklių (pavyzdžiui, priešingos padėties scenarijaus poveikio vertinimams atlikti).

b. ***Socialinių klimato planų tinkamumo vertinimas***

Kaip reikalaujama pagal SKF reglamento 18 straipsnio 5 dalį, ne vėliau kaip 2029 m. kovo 15 d. valstybės narės turi pateikti Komisijai ataskaitą, kurioje turėtų būti įvertintas kiekvieno SKP tinkamumas, atsižvelgiant į pastatų ir kelių transporto sektoriuose išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų įtraukimo į ATLPS direktyvos taikymo sritį faktinį tiesioginį poveikį atitinkamoje valstybėje narėje. Šios ataskaitos turėtų būti rengiamos ir teikiamos kartu su kas dvejus metus pagal SKF reglamento 24 straipsnio 1 dalį rengiamomis ataskaitomis, kurios turi būti pateiktos iki 2029 m. kovo 15 d.

c. ***Investicijų tvarumas***

Valstybės narės turėtų nustatyti būtinas apsaugos priemones, kad užtikrintų ilgalaikį investicijų tvarumą, pavyzdžiui, kiek tai susiję su naujo socialinio ar įperkamo efektyviai energiją vartojančio būsto infrastruktūros statyba arba pastatų paskirties keitimu į socialinį ar įperkamą efektyviai energiją vartojantį būstą.

XIII. **Informavimas, komunikacija ir matomumas**

a. ***Matomumas ir informacija galutiniams paramos gavėjams***

Valstybės turėtų informuoti galutinius paramos gavėjus apie paramos kilmę, net kai jie gauna tą paramą per tarpininkus. Paramos gavėjams skirtuose dokumentuose ir komunikacinėje medžiagoje, susijusiuose su priemonės ir investicijos įgyvendinimu, ši informacija pateikiama kartu su ES emblema ir atitinkamu pareiškimu dėl finansavimo „*finansuoja Europos Sąjunga – Socialinis klimato fondas*“, laikantis ES emblemos naudojimo techninių specifikacijų, nustatytų šių gairių III priede.

Koordinavimo institucija arba paskirtoji atsakinga įgyvendinimo institucija kuo anksčiau ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo sprendimo, kuriuo patvirtinamas SKP ([30]), turėtų aktyvinti nacionalinę SKP interneto svetainę. Ji turi būti reguliariai atnaujinama pateikiant informaciją apie priemones ir investicijas, įtrauktas į SKP, jo tikslus, veiksmus, esamas finansavimo galimybes ir pasiekimus. Šioje interneto svetainėje turi būti skelbiami SKP (pirminė patvirtinta versija ir vėlesnės pakeistos versijos), Komisijos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo planas patvirtinamas, Komisijos įgyvendinimo sprendimai dėl plano pakeitimų, Komisijos sprendimai dėl lėšų išmokėjimo, Komisijos ir valstybės narės susitarimai, kuriais prisiimami atskiri teisiniai įsipareigojimai, ir visi pranešimai apie neesminius plano pakeitimus.

Koordinavimo institucija turėtų nuolat atnaujinti šią specialią interneto svetainę ir joje skelbti visus naujus susijusius dokumentus. Ji taip pat turėtų joje skelbti valstybės narės kas dvejus metus teikiamas ataskaitas, kurių reikalaujama pagal SKF reglamento 24 straipsnio 1 dalį, ir bet kokią nacionaliniu lygmeniu atliktą fondo veikimo ir pasiektų rezultatų analizę ar vertinimus.

Siekdamos palaikyti tiesioginius ryšius su potencialiais galutiniais paramos gavėjais ir tikslinėmis grupėmis, valstybės narės turėtų sukurti automatinę pranešimų ir prenumeratos sistemą ir užtikrinti matomumą socialiniuose tinkluose. Toks matomumas socialiniuose tinkluose ir įsitraukimas turėtų sudaryti sąlygas potencialiems galutiniams paramos gavėjams teikti prašymus ir laiku gauti atnaujintą informaciją.

Pagal pareikalavimą įgyvendinimo institucijos turi pateikti ES institucijoms, įstaigoms, organams ir agentūroms komunikacijos ir matomumo medžiagą, įskaitant medžiagą, skirtą galutiniams paramos gavėjams. ES turi būti suteikta nemokama, neišimtinė ir neatšaukiama licencija naudoti tokią medžiagą ir naudotis visomis su ja susijusiomis ankstesnėmis teisėmis pagal pareikalavimą. Dėl to nei galutiniai paramos gavėjai, nei įgyvendinimo institucijos neturėtų patirti didelių papildomų išlaidų ar didelės administracinės naštos.

([30]) Šešių mėnesių terminas atitinka valdymo institucijų atsakomybę pagal ES sanglaudos fondus, kaip nustatyta Bendrųjų nuostatų reglamento 49 straipsnio 1 dalyje.

Galutiniai paramos gavėjai privalo užtikrinti, kad ES finansavimas būtų matomas, visų pirma viešinant veiksmus ir jų rezultatus, teikiant nuoseklią, veiksmingą ir proporcingą tikslinę informaciją įvairiai auditorijai, įskaitant žiniasklaidą ir visuomenę.

Ši pareiga netaikoma, kai parama teikiama fiziniams asmenims arba kai esama rizikos, kad bus viešai paskelbta neskelbtina komercinė informacija (SKF reglamento 23 straipsnio 2 dalis).

Gavėjai ir priemones bei investicijas įgyvendinantys subjektai patvirtins gautą fondo paramą:

a) paramos gavėjo oficialioje interneto svetainėje ir socialinės žiniasklaidos svetainėse pateikdami trumpą priemonių ir investicijų, įskaitant jų tikslus ir rezultatus, aprašymą, proporcingą paramos dydžiui, ir akcentuoja iš ES gaunamą finansinę paramą;

b) visuomenei ar dalyviams skirtuose dokumentuose ir komunikacijos medžiagoje, susijusiuose su priemonių ir investicijų įgyvendinimu, gerai matomai pateikdami pareiškimą, kuriame akcentuojama gaunama ES parama.

b. ***Duomenų apie galutinius paramos gavėjus ir pagal Socialinį klimato fondą įgyvendintas priemones ir investicijas viešinimas***

Pagal SKF reglamento 23 straipsnio 1 dalį, koordinavimo institucija arba paskirtoji institucija, kuriai pavestos įgyvendinimo užduotys, turi skelbti reikiamus bazinius duomenis vienoje valstybės narės interneto svetainėje (nurodytoje šių gairių XIII skyriaus A dalyje apie matomumą ir informaciją galutiniams paramos gavėjams) atvirais, kompiuterio skaitomais formatais, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1024 ([31]) 5 straipsnio 1 dalyje. Taip bus galima duomenis rūšiuoti, atlikti jų paiešką, juos gauti, palyginti ir pakartotinai naudoti. Komisija pateiks metodinius nurodymus dėl formato ir struktūros, kad duomenys būtų suderinami ir pakartotinai naudojami visose komunikacijos platformose, įskaitant Komisijos interneto svetaines, ir būtų lengvai prieinami visuomenei apibendrinta forma.

Koordinavimo institucija arba paskirtoji institucija, kuriai pavesta įgyvendinti planą, turi paskelbti SKP priemonių ir investicijų sąrašą interneto svetainėje ir reguliariai jį peržiūrėti. Sąraše turi būti nurodytos visos fondo lėšomis įgyvendinamos priemonės ir investicijos, nurodant visą iš SKF gauto finansavimo sumą, bendrą viešojo tų priemonių ir investicijų finansavimo sumą (įskaitant nacionalinį įnašą į SKP) ir lėšų, sumokėtų iš kitų fondų, finansuojamų iš ES biudžeto, sumą.

Informacija apie galutinius finansinių asignavimų gavėjus (nurodytus SKF reglamento 21 straipsnio 2 dalyje) turi būti įtraukta į sąrašą, kurį valstybė narė skelbia kuo greičiau po įnašo išmokėjimo galutiniam paramos gavėjui, atsižvelgiant į SKF reglamento 23 straipsnio 1 dalyje nustatytus apribojimus. Jei kai kuriems galutiniams paramos gavėjams finansinis asignavimas iš fondo neišmokamas dėl su įgyvendinimu susijusių problemų, pažeidimų, audito ar finansinių klausimų, tie galutiniai paramos gavėjai turi būti išbraukti iš sąrašo ir neįtraukti į siektinų reikšmių, apie kurias turi būti pranešta arba kurios turi būti naudojamos matomumo ir komunikacijos tikslais, apskaičiavimą.

Sąraše turėtų būti pateikiami šie duomenys:

a) finansinių asignavimų galutinių gavėjų pavadinimas, jų PVM mokėtojų kodai arba mokesčių mokėtojų identifikaciniai numeriai ir iš fondo skiriamų finansinių asignavimų suma kiekvienai investicijai ar priemonei;

b) rangovo (-ų) arba subrangovo (-ų) pavadinimas ir jo (jų) PVM mokėtojo (-ų) kodas (-ai) arba mokesčių mokėtojo (-ų) identifikacinis (-iai) numeris (-iai) ir sutarties (-čių) vertė, kai pagal ES arba nacionalinę viešųjų pirkimų teisę galutinis finansinių asignavimų gavėjas yra perkančioji organizacija;

c) miesto, regiono ir šalies, kurioje įgyvendinamas veiksmas, vietos nuoroda arba geografinė vieta.

([31]) 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atviruųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

Pirmiau nurodyta informacija neturėtų būti skelbiama, kai ji susijusi su šiomis konkrečiomis išimtimis:

— laikina tiesiogine pajamų parama pažeidžiamiems namų ūkiams;

— Finansinio reglamento 38 straipsnio 3 dalyje išvardytomis situacijomis, visų pirma: i) kai finansinė parama, kurios vertė yra mažesnė nei 500 000 EUR, teikiama per finansines priemones; ii) kai dėl duomenų atskleidimo gali kilti pavojus atitinkamų asmenų ir subjektų teisėms ir laisvėms, kurios užtikrinamos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, arba gali būti pakenkta komerciniams gavėjų interesams; iii) kai tai susiję su atlyginimu išorės ekspertams, atrinktiems pagal jų profesinius gebėjimus, laikantis nediskriminavimo, vienodo požiūrio ir interesų konfliktų nebuvimo principų; iv) jei ji susijusi su labai mažos vertės sutartimis, kurių vertė yra mažesnė už Finansinio reglamento I priedo 14.4 punkte nurodytą sumą.

c. ***Socialinio klimato plano komunikacijos strategija***

Patvirtinus nacionalinį SKP, įgyvendinimo institucijos arba nacionalinė koordinavimo įstaiga turėtų parengti nacionalinę komunikacijos strategiją, kurios metmenys turi būti įtraukti į SKP. Į komunikacijos strategijos metmenis turėtų būti įtraukta ši informacija: tikslai, pagrindinės idėjos, tikslinė auditorija, komunikacijos veiksmai / kanalai, planuojamas biudžetas, atrinkti pagrindiniai projektai, koordinavimo su Komisija susitarimai, stebėsena ir vertinimas. Siekiant užtikrinti visuomenės informuotumą apie ES finansavimo poveikį kasdieniam žmonių gyvenimui, ji turėtų būti pradėta įgyvendinti kuo greičiau po to, kai Komisija priims įgyvendinimo sprendimą, kuriuo patvirtinamas SKP. Įgyvendinimo institucija raginama laikytis tų pačių būtiniausių komunikacijos reikalavimų, kurie taikomi pagal 2021–2027 m. ES biudžetą ([32]).

Kadangi SKF yra nauja priemonė, glaudžiai susijusi su ATLPS 2 taikymo pradžia, komunikacijos strategija turėtų didinti informuotumą ir užtikrinti, kad būtų pripažintas SKF indėlis siekiant socialiai teisingo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, projekto ir valstybių narių lygmeniu sprendžiant ATLPS 2 socialinio poveikio klausimą. Nacionalinėje komunikacijos strategijoje turėtų būti nurodyta, kaip įgyvendinti bendrus komunikacijos veiksmus su Komisija ir jos atstovybe atitinkamoje šalyje ir regione, taip pat komunikacijos veiksmus su vietos ir regionų institucijomis, ekonominių ir socialinių partnerių atstovais, atitinkamomis pilietinės visuomenės organizacijomis, jaunimo organizacijomis ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

Kadangi SKP bus daugiametė priemonė, į nacionalinę komunikacijos strategiją turėtų būti įtrauktas komunikacijos planas, apimantis metinius veiksmus priėmus SKP, kuris galėtų būti būsimų komunikacijos veiksmų paskesniais metais rodiklis.

Valstybės narės taip pat gali skatinti platesnio masto **suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo platformas**, kad būtų puoselėjamas įtraukumas ir skaidrumas. Šios platformos padėtų rinkti informaciją apie įvairias perspektyvas ir užtikrintų, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į įvairių susijusių grupių poreikius. Jos apima ne tik oficialias konsultacijas su nacionaliniu lygmeniu atstovaujamais suinteresuotaisiais subjektais.

Galiausiai strategijoje galima pabrėžti pasirinktas konkrečias intervencines priemones ir gerąją praktiką, kurios yra svarbios įgyvendinimo institucijai, kurias ji ketina populiarinti ir aktyviau viešinti ir dėl kurių būtų planuojama vykdyti su Komisija koordinuotą komunikaciją.

Siekiant užtikrinti tinkamą komunikacijos darbo sklaidą ir atskaitomybę už jį, įgyvendinimo institucijos raginamos koordinavimo struktūroms (žr. III skyriaus a dalį apie įgyvendinimą) bent kartą per metus teikti informaciją apie komunikacijos strategijos įgyvendinimą ir rezultatus, taip pat apie pagrindinę planuojamą komunikacijos veiklą, kuri bus vykdoma kitais metais.

Kad būtų galima keistis geriausia praktika ir koordinuoti bendrą veiklą, susijusią su SKF, įgyvendinimo institucijos turi pateikti Komisijai nacionalinio komunikacijos koordinatoriaus, kuris bus kontaktinis punktas bendraujant su Komisija ir kitomis valstybėmis narėmis, kontaktinius duomenis. Institucijos turėtų juos pateikti kuo greičiau po SKP patvirtinimo.

([32]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/managing-your-project/communicating-and-raising-eu-visibility_lt.

d. ***Horizontalioji komunikacijos veikla Europos lygmeniu***

Komisija įgyvendins informavimo ir komunikacijos veiksmus, susijusius su fondu ir gautais rezultatais. Prireikus ir nacionalinėms valdžios institucijoms sutikus, šie veiksmai gali būti bendra komunikacijos veikla su nacionalinėmis, regionų ir vietos valdžios institucijomis ir Europos Parlamento bei Komisijos atstovybėmis atitinkamose valstybėse narėse (SKF reglamento 23 straipsnio 3 dalis).

Siekdama užtikrinti, kad Komisijos ir valstybių narių komunikacijos pastangos būtų suderintos, Komisija sukurs:

— Socialinio klimato fondo interneto svetainę. Joje bus pateikta, pavyzdžiui, bendra informacija apie fondą, nuoroda į kiekvienos valstybės narės priimtą SKP ir išsami informacija apie jį (įskaitant patį planą, kai jį patvirtins Komisija), valstybių narių institucijų, atsakingų už SKP įgyvendinimą, sąrašas ir poskirsnis, skirtas priemonių ir investicijų gerosios praktikos klausimams. Komisija nuolat peržiūrės šią specialią interneto svetainę, į ją įtraukdama visą svarbią viešą informaciją;

— nacionalinių komunikacijos koordinatorių tinklą, kuriame dalijamasi geriausia praktika ir organizuojama bendra komunikacijos veikla. Komisija rengs susitikimus su tinklo atstovais ir sukurs skaitmeninę aplinką, kurioje bus keičiamasi informacija.

1 PRIEDAS

Atitinkamų bendrųjų rodiklių sąrašas kiekvienai reikalavimus atitinkančiai priemonei ir investicijai (kaip nurodyta SKF 8 straipsnyje)

SKF reglamento IV priede nustatyti bendrieji rodikliai ir nurodyta, kad jei valstybės narės SKP nėra jokios priemonės ar investicijos, kuria būtų prisidedama prie kai kurių rodiklių, valstybės narės gali nurodyti, kad jie yra netaikomi. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, toliau pateiktoje lentelėje nustatyta, kurie iš IV priede išvardytų bendrųjų rodiklių laikomi svarbiais kiekvienos rūšies priemonei ar investicijai, kas dvejus metus teikiant pažangos ataskaitas pagal SKF reglamento 24 straipsnio 1 dalį. Jei į valstybės narės SKP įtraukta priemonė arba investicija priskiriama nustatytų rūšių priemonėms / investicijoms, ji turėtų rinkti informaciją apie toliau nurodytą (-us) bendrąjį (-uosius) rodiklį (-ius) ir į savo kas dvejus metus teikiamas pažangos ataskaitas įtraukti atitinkamus duomenis, kuriais vertinama pažanga siekiant bendrojo (-ųjų) rodiklio (-ių).

Pastatų komponentas	3 įgyvendinimo rodiklis	4 įgyvendinimo rodiklis	5 įgyvendinimo rodiklis	6 įgyvendinimo rodiklis	7 įgyvendinimo rodiklis	8 įgyvendinimo rodiklis	9 įgyvendinimo rodiklis	10 įgyvendinimo rodiklis
	Pažeidžiamų namų ūkių skaičius	Pastatų skaičius – esminė renovacija	Grindų plotas (esminė renovacija)	Pastatų skaičius (kita energinė renovacija)	Grindų plotas – kita energinė renovacija	Pakeistų iškastiniu kuru kūrenamų šildymo įrenginių skaičius	Papildomi atsinaujinančiosios energijos pajėgumai (MW)	Papildomi atsinaujinančiosios energijos pajėgumai (vienetai)
a) Pastatų renovacija	x	x (*)	x (*)	x (**)	x (**)	(x)	(x)	(x)
b) Galimybė gauti įperkamą efektyviai energiją vartojantį būstą, įskaitant socialinį būstą	x					(x)	(x)	(x)
c) Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas elektrifikuojant pastatų šildymo ir vėsinimo sistemas	x					(x)	(x)	(x)
d) Tikslinės, prieinamos ir įperkamos informacijos, švietimo, informuotumo ir konsultacijų teikimas	x							
e) Efektyvaus energijos vartojimo sprendimai ir tinkamos finansavimo priemonės, atitinkančios socialinius fondo tikslus	x	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)

Paaiškinimai. Bendrųjų rodiklių, pažymėtų x raide, atveju valstybės narės ir Komisija turės kiekvienu konkrečiu atveju susitarti, kurios priemonės, jei tokių yra, neprisideda prie atitinkamo rodiklio ir apie jas nereikia pranešti kas dvejus metus teikiamose pažangos ataskaitose.

(*) Taikoma tik pastatams, kuriuose atlikta esminė renovacija. Patikslinama, kad nors Pastatų energinio naudingumo direktyvoje (2 straipsnio 20 dalyje) esminė renovacija apibrėžiama kaip renovacija, kurią atlikus pastatas paverčiamas visai netaršiu pastatu, renovacija, kuria siekiama visai netaršaus pastatų lygio, ne visada gali būti įmanoma. Todėl rengiant ir įgyvendinant SKP pirminės energijos suvartojimo sumažinimas 60 proc. taip pat gali būti laikomas esmine renovacija.

(**) Taikoma tik pastatams, kuriuose atlikta kita energinė renovacija.

Pastatų komponentas	11 rezultato rodiklis	12 rezultato rodiklis	13 rezultato rodiklis	14 rezultato rodiklis	15 rezultato rodiklis	16 rezultato rodiklis	17 rezultato rodiklis
	Pažeidžiamų namų ūkių skaičiaus sumažėjimas (%)	Pastatų sektoriuje išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimas	Energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičiaus sumažėjimas (%)	Per metus sutaupytas pirminės energijos suvartojimo kiekis (MWh per metus)	Per metus sutaupytas pirminės energijos suvartojimo kiekis (kWh/m²)	Per metus sutaupytas galutinės energijos suvartojimo kiekis (kWh/m²)	Per metus sutaupytas galutinės energijos suvartojimo kiekis (MWh per metus)
a) Pastatų renovacija	x	x	x	x	x	x	x
b) Galimybė gauti įperkamą efektyviai energiją vartojantį būstą, įskaitant socialinį būstą	x	(x) (*)	x	(x) (*)	(x) (*)	(x) (*)	(x) (*)
c) Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas elektrifikuojant pastatų šildymo ir vėsinimo sistemas	x	x	x	x	x	x	x
d) Tikslinės, prieinamos ir įperkamos informacijos, švietimo, informuotumo ir konsultacijų teikimas							
e) Efektyvaus energijos vartojimo sprendimai ir tinkamos finansavimo priemonės, atitinkančios socialinius fondo tikslus	x	(x)	x	(x)	(x)	(x)	(x)

Paaiškinimai. Bendrųjų rodiklių, pažymėtų x raide, atveju valstybės narės ir Komisija turės kiekvienu konkrečiu atveju susitarti, kurios priemonės, jei tokių yra, neprisideda prie atitinkamo rodiklio ir apie jas nereikia pranešti kas dvejus metus teikiamose pažangos ataskaitose.

(*) Šie rodikliai svarbūs tik pastatų paskirties keitimui (ne naujų pastatų statybai).

Kelių transporto komponentas	20 įgyvendinimo rodiklis	21 įgyvendinimo rodiklis	22 įgyvendinimo rodiklis	23 įgyvendinimo rodiklis	24 įgyvendinimo rodiklis	25 įgyvendinimo rodiklis	26 įgyvendinimo rodiklis	27 įgyvendinimo rodiklis	28 įgyvendinimo rodiklis
	Pažeidžiamų transporto naudotojų skaičius	Įsigytų visai netaršių transporto priemonių skaičius	Įsigytų mažataršių transporto priemonių skaičius	Įsigytų dviračių skaičius	Degalų pildymo punktų ir įkrovimo prieigų skaičius	Sumažintos kainos arba nemokami viešojo transporto bilietai (naudotojų skaičius)	Papildomas judumas dalijantis transporto priemonėmis ir paslauginio judumo sprendimai (naudotojų skaičius)	Papildomas judumas dalijantis transporto priemonėmis ir paslauginio judumo sprendimai (vienetai)	Dviračiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama (km)
d) Tikslinės, prieinamos ir įperkamos informacijos, švietimo, informuotumo ir konsultacijų teikimas	x								

Kelių transporto komponentas	20 įgyvendinimo rodiklis	21 įgyvendinimo rodiklis	22 įgyvendinimo rodiklis	23 įgyvendinimo rodiklis	24 įgyvendinimo rodiklis	25 įgyvendinimo rodiklis	26 įgyvendinimo rodiklis	27 įgyvendinimo rodiklis	28 įgyvendinimo rodiklis
	Pažeidžiamų transporto naudotojų skaičius	Įsigytų visai netaršių transporto priemonių skaičius	Įsigytų mažataršių transporto priemonių skaičius	Įsigytų dviračių skaičius	Degalų pildymo punktų ir įkrovimo prieigų skaičius	Sumažintos kainos arba nemokami viešojo transporto bilietai (naudotojų skaičius)	Papildomas judumas dalijantis transporto priemonėmis ir paslauginio judumo sprendimai (naudotojų skaičius)	Papildomas judumas dalijantis transporto priemonėmis ir paslauginio judumo sprendimai (vienetai)	Dviračiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama (km)
f) Visai netaršios ir mažataršės transporto priemonės ir dviračiai, įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūra	x	(x)	(x)	(x)	(x)				(x)
g) Įperkamas ir prieinamas viešasis transportas <...>, tvarus užsakomasis judumas, judumo dalijantis transporto priemonėmis paslaugos ir aktyvaus judumo galimybės.	x					(x)	(x)	(x)	

Paaiškinimai. Bendrųjų rodiklių, pažymėtų x raide, atveju valstybės narės ir Komisija turės kiekvienu konkrečiu atveju susitarti, kurios priemonės, jei tokių yra, neprisideda prie atitinkamo rodiklio ir apie jas nereikia pranešti kas dvejus metus teikiamose pažangos ataskaitose.

	29 rezultato rodiklis	30 rezultato rodiklis	31 rezultato rodiklis
	Pažeidžiamų transporto naudotojų skaičiaus sumažėjimas (%)	Transporto galimybių nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičiaus sumažėjimas (%)	Kelių transporto sektoriuje išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimas
d) Tikslinės, prieinamos ir įperkamos informacijos, švietimo, informuotumo ir konsultacijų teikimas			
f) Visai netaršios ir mažataršės transporto priemonės ir dviračiai, įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūra	x	x	x
g) Įperkamas ir prieinamas viešasis transportas <...>, tvarus užsakomasis judumas, judumo dalijantis transporto priemonėmis paslaugos ir aktyvaus judumo galimybės.	x	x	x

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5511/oj

Papildomai, labai mažos įmonės	33 įgyvendinimo rodiklis	34 rezultato rodiklis
	Pažeidžiamų labai mažų įmonių skaičius	Labai mažų įmonių skaičiaus sumažėjimas (%)
a) Pastatų renovacija	(x)	(x)
b) Galimybė gauti įperkamą efektyviai energiją vartojantį būstą, įskaitant socialinį būstą		
c) Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas elektrifikuojant pastatų šildymo ir vėsinimo sistemas	(x)	(x)
d) Tikslinės, prieinamos ir įperkamos informacijos, švietimo, informuotumo ir konsultacijų teikimas	(x)	(x)
e) Efektyvaus energijos vartojimo sprendimai ir tinkamos finansavimo priemonės, atitinkančios socialinius fondo tikslus	(x)	(x)
f) Visai netaršios ir mažataršės transporto priemonės ir dviračiai, įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūra	(x)	(x)
g) Įperkamas ir prieinamas viešasis transportas <...>, tvarus užsakomasis judumas, judumo dalijantis transporto priemonėmis paslaugos ir aktyvaus judumo galimybės.	(x)	(x)

Paaiškinimai. Bendrųjų rodiklių, pažymėtų x raide, atveju valstybės narės ir Komisija turės kiekvienu konkrečiu atveju susitarti, kurios priemonės, jei tokių yra, neprisideda prie atitinkamo rodiklio ir apie jas nereikia pranešti kas dvejus metus teikiamose pažangos ataskaitose.

Laikina tiesioginė pajamų parama	36 įgyvendinimo rodiklis	37 įgyvendinimo rodiklis	38 rezultato rodiklis	39 rezultato rodiklis
	Pažeidžiamų namų ūkių, gavusių laikiną tiesioginę pajamų paramą, skaičius	Pažeidžiamų transporto naudotojų, gavusių laikiną tiesioginę pajamų paramą, skaičius	Vienam pažeidžiamam namų ūkiui tenkanti vidutinė laikina tiesioginė pajamų parama (eurais)	Vienam transporto naudotojui tenkanti vidutinė laikina tiesioginė pajamų parama (eurais)
2 straipsnis. Priemonėmis, kuriomis teikiama tiesioginė pajamų parama	x	x	x	x

Gali būti atvejų, kai neįmanoma rinkti tikslių duomenų apie bendruosius rodiklius. Tokiais atvejais valstybės narės gali pasiūlyti pateikti įverčius, remdamosi aiškiu konkrečių duomenų rinkimo neįgyvendinimo pagrindimu ir patikima apskaičiavimo metodika, dėl kurios turėtų būti iš anksto susitarta su Komisija.

II PRIEDAS.

Valdymo deklaracijos, pridedamos prie mokėjimo prašymo pagal 20 straipsnio 1 dalį, šablonas

Aš (Mes), toliau pasirašęs (-iusi, -ę) (vardas (-ai), pavardė (-ės), užimamos pareigos arba vykdoma (-os) funkcija (-os)), institucijos, paskirtos pasirašyti XXX (CCI numeris) Socialinio klimato plano valdymo deklaraciją, vadovas (-ė, -ai),

remdamasis (-i, -iesi) XXX Socialinio klimato plano įgyvendinimu laikotarpiu nuo XXX XX XX iki YYYY YY YY, remdamasis (-i, -iesi) mano (mūsų) nuomone ir visa informacija, kurią turėjau (-ome) mokėjimo prašymo pateikimo Komisijai dieną, įskaitant atliktų valdymo patikrinimų ir audito, susijusio su išlaidomis, įtrauktomis į Komisijai pateiktus mokėjimo prašymus laikotarpiu nuo VVVV VV VV iki ZZZZ ZZ ZZ, rezultatus,

ir vykdydamas (-a, -i) savo pareigas pagal Reglamentą (ES) 2023/995,

patvirtinu (-ame), kad:

a) mokėjimo prašyme tinkamai pateikta išsami ir tiksli informacija pagal Reglamento (ES) 2023/995 20 straipsnį;

b) išlaidos, patirtos siekiant visiškai pasiektų siektinų reikšmių ir tarpinių reikšmių, atitinka taikytiną teisę ir buvo panaudotos pagal numatytą paskirtį;

c) atitinkama valstybė narė neatšaukė priemonių, susijusių su pirmiau tinkamai pasiektomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis.

Patvirtinu (-ame), kad galutinėse audito ir kontrolės ataskaitose nustatyti pažeidimai, susiję su ankstesniais mokėjimo prašymais, yra tinkamai pašalinti. Taip pat patvirtinu (-ame), kad siektinos reikšmės ir tarpinės reikšmės, kurių teisėtumas ir tvarkingumas šiuo metu vertinamas, neįtraukiamos į mokėjimo prašymą, kol vertinimas nebus baigtas, kad galėtų būti įtrauktos į mokėjimo prašymą kitais ataskaitiniais metais.

Be to, patvirtinu (-ame), kad su rodikliais, tarpinėmis reikšmėmis ir plano įgyvendinimo pažanga susiję duomenys yra patikimi.

Taip pat patvirtinu (-ame), kad yra nustatytos veiksmingos ir proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės ir kad jomis atsižvelgiama į šiuo atžvilgiu nustatytą riziką.

Galiausiai, patvirtinu (-ame), kad man (mums) nežinoma jokių su programos įgyvendinimu susijusių neatskleistų su reputacija susijusių faktų.

III PRIEDAS.

Komunikacija ir matomumas (23 straipsnis)

ES emblemos (toliau – emblema) naudojimas ir techninės charakteristikos

1.1. Emblema turi būti aiškiai matoma visoje visuomenei ar dalyviams skirtoje su veiksmo įgyvendinimu susijusioje komunikacijos medžiagoje, kaip antai spausdintuose ar skaitmeniniuose produktuose, interneto svetainėse ir jų mobiliosiose versijose.

1.2. Šalia emblemos turi būti rašomas teiginys „**Finansuoja Europos Sąjunga – Socialinis klimato fondas**“ (tekstas negali būti trumpinamas).

1.3. Tekste su emblema naudotinas bet kuris iš toliau nurodytų šriftų: *Arial*, *Auto*, *Calibri*, *Garamond*, *Trebuchet*, *Tahoma*, *Verdana* ar *Ubuntu*. Kursyvo ir pabraukimo stiliai arba šrifto efektai negali būti naudojami.

1.4. Su emblema susijęs tekstas jokiu būdu negali būti rašomas ant emblemos.

1.5. Turi būti naudojamas emblemos dydžiui proporcingas šrifto dydis.

1.6. Priklausomai nuo fono turi būti naudojamas mėlynos (*reflex blue*), juodos arba baltos spalvos šriftas.

1.7. Emblema negali būti modifikuota ar sujungta su kitais grafiniais elementais ar tekstu. Jeigu be emblemos pateikiama dar kitų logotipų, emblema turi būti bent jau tokių pačių aukščio ar pločio matmenų kaip didžiausias iš kitų logotipų. ES paramai akcentuoti negali būti naudojama jokia kita vaizdinė tapatybė arba logotipas, išskyrus emblemą.

1.8. Jei toje pačioje vietovėje vykdomi keli veiksmai, remiami ta pačia ar skirtingomis finansavimo priemonėmis, arba, jei tam pačiam veiksmui vėliau skiriamas tolesnis finansavimas, turi būti afišuojama bent viena lentelė arba informacinė lenta.

1.9. Toliau pateikti emblemos grafiniai standartai ir standartinių spalvų apibūdinimas.

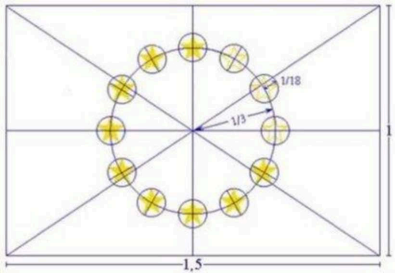
A. SIMBOLIŲ APIBŪDINIMAS

Mėlyno dangaus fone – ratu sudėtos 12 auksinių žvaigždžių, simbolizuojančių Europos tautų sąjungą. Žvaigždžių skaičius yra fiksuotas: dvylika yra tobulumo ir vienovės simbolis.

B. HERALDIKOS APIBŪDINIMAS

Mėlyname fone – 12 auksinių žvaigždžių, kurių kampai nesiliečia, ratas.

C. GEOMETRINIS APIBŪDINIMAS

Emblema yra mėlynos stačiakampės vėliavos formos, kurios ilgis yra pusantro karto didesnis už jos plotį. 12 auksinių žvaigždžių, išsidėsčiusių lygiais intervalais, sudaro menamą apskritimą, kurio centras yra stačiakampio įstrižainių susikirtimo taškas. Apskritimo spindulys lygus vienai trečiajai vėliavos pločio. Kiekviena žvaigždė turi penkis kampus, kurie išsidėstę ant menamų apskritimų, kurių spindulys lygus vienai aštuonioliktajai vėliavos pločio, perimetro. Visos žvaigždės išdėstytos vertikaliai, t. y. viena viršūnė yra viršuje, o dvi – tiesėje, sudarančioje statų kampą su stiebu. Apskritime žvaigždės išdėstytos taip, kad atitiktų valandų padėtį laikrodžio ciferblate. Žvaigždžių skaičius nekintamas.

D. PATVIRTINTOS SPALVOS

Emblemoje naudojamos šios spalvos: stačiakampiam pagrindui – mėlyna PANTONE REFLEX BLUE; žvaigždėms – geltona PANTONE YELLOW.

E. KETURSPALVĖ SPAUDA

Jei naudojama keturspalvė spauda, dvi standartinės spalvos spaudžiamos naudojant keturspalvės spaudos metodą.

PANTONE YELLOW spalva gaunama naudojant 100 % „Process Yellow“.

PANTONE REFLEX BLUE gaunama sumaišant 100 % „Process Cyan“ ir 80 % „Process Magenta“.

INTERNETAS

PANTONE REFLEX BLUE tinklalapio paletėje atitinka spalvą RGB: 0/51/153 (šešioliktainėje sistemoje: 003399), o PANTONE YELLOW tinklalapio paletėje atitinka spalvą RGB: 255/204/0 (šešioliktainėje sistemoje: FFCC00).

VIENSPALVĖ SPAUDA

Jei naudojama juoda spalva, stačiakampio kontūrai pažymimi juodai, o žvaigždės atspaudžiamos juodos baltame fone.

Jei naudojama mėlyna spalva (*Reflex Blue*), visas fonas 100 % paliekamas mėlynas, o žvaigždės paliekamos baltos.

SPAUSDINIMAS SPALVOTAME FONE

Jei negalima apsieiti be spalvoto fono, stačiakampis apvedamas balta linija, kurios plotis turi būti 1/25 stačiakampio aukščio.

Trečiųjų šalių naudojimosi ES emblema principai išdėstyti Administraciniame susitarime su Europos Taryba dėl trečiųjų šalių naudojimosi Europos emblema (OL C 271, 2012 9 8, p. 5).

2. Intelektinės nuosavybės teisių licencija, nurodyta 49 straipsnio 6 dalyje, ES suteikiamos bent jau šios teisės:

2.1. vidaus naudojimo teisė, t. y. teisė atgaminti, kopijuoti ir skelbti komunikacijos ir matomumo medžiagą ES institucijoms ir agentūroms, valstybių narių institucijoms bei jų darbuotojams;

2.2. visos ar dalies komunikacijos ir matomumo medžiagos atgaminimo bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma teisė;

2.3. teisė viešai skelbti komunikacijos ir matomumo medžiagą naudojant bet kokias komunikacijos priemones;

2.4. teisė bet kokiomis formomis platinti visuomenei komunikacijos ir matomumo medžiagą (ar jos kopijas);

2.5. teisė saugoti ir archyvuoti komunikacijos ir matomumo medžiagą;

2.6. teisė trečiosioms šalims suteikti teisių į komunikacijos ir matomumo medžiagą sublicencijas.

SANTRUMPOS IR TRUMPI PAVADINIMAI

Bendrųjų nuostatų reglamentas (BNR) – 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159).

Reikšmingos žalos nedarymo principas – reikšmingos žalos aplinkos tikslams nedarymo principas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnyje.

Energijos vartojimo efektyvumo direktyva – 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 (OL L 231, 2023 9 20, p. 1).

Pastatų energinio naudingumo direktyva – Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1275 dėl pastatų energinio naudingumo (OL L, 2024/1275, 2024 5 8).

ATLPS direktyva – 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

ATLPS 2 – nauja pastatams, kelių transportui ir papildomiems sektoriams skirta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, nustatyta 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2023/959, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje, ir Sprendimas (ES) 2015/1814 dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo, IV.a skyriuje (OL L 130, 2023 5 16, p. 134).

Finansinis reglamentas – 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl ES bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26).

Fondas, SKF – Socialinis klimato fondas.

BBIR – Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas, BBIR) (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

Valdymo reglamentas – 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

DFP – daugiametė finansinė programa.

Planas (-ai), SKP – socialinis (-iai) klimato planas (-ai).

EGADP reglamentas – 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

SKF reglamentas – 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/955, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060 (OL L 130, 2023 5 16, p. 1).

Taksonomijos reglamentas – 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 1).